

ТЕСТВАНЕ ЗА ХИВ СРЕД ГРУПАТА НА MSM В БЪЛГАРИЯ

Резултати и анализ

#endHIVbg

**SINGLE
STEP**

ФОНДАЦИЯ СИНГЪЛ СТЕП

ТЕСТВАНЕ ЗА ХИВ СРЕД ГРУПАТА НА МСМ В БЪЛГАРИЯ

Резултати и анализ

София, 2019

ТЕСТВАНЕ ЗА ХИВ СРЕД ГРУПАТА НА МСМ В БЪЛГАРИЯ
Резултати и анализ

Първо издание

Ръководител на изследването:

Момчил Баев

Автори:

Момчил Костов Баев

Емилия Красиминова Насева, д.м.

Иван Димов Димов

Емет Патерсън

Доц. д-р Мариета Симонова, д.м.

Рецензенти:

Проф. д-р Мира Кожухарова, д.м.

Доц. д-р Десислава Ванкова, д.м.

Издава:

© Фондация Сингъл Степ

www.singlestep.bg

Дизайн и предпечат: Таралеж ЕООД

Печат: Ай Принт ООД

Тираж: 200

София, 2019 г.

ISBN: 978-619-91379-1-8

СЪДЪРЖАНИЕ

Рецензии	5
Кампанията #endHIVbg за скрийнинг на ХИВ сред групата на МСМ	9
Хипотези на проучването	10
Методология на проучването	11
Резюме на проучването	12
Обобщени резултати	13
Заклучения	14
Препоръки	15
Контекст на изследването и кампанията – ХИВ в България	17
Изследване за ХИВ в България	19
Вирусни хепатити В и С	19
Транс хората в проучването	20
Онлайн анкета преди поръчка на теста	24
Обща характеристика на участниците	24
Вирусни хепатити В и С в България	27
Поглед „в дълбочина“	31
По настоящ пол	31
По населено място	35
По употреба на презерватив	40
По етнос	44
Индикатор за напредъка – % МСМ, изследвани за ХИВ през последните 12 месеца, които си знаят резултата	48
Анкета след тестване	49
Обща характеристика	49
Поглед „в дълбочина“	50
Положителни резултати от тестването за ХИВ	51
Приложение. Едномерни и двумерни разпределения.	52

СЪКРАЩЕНИЯ

АРТ	Антиретровирусна терапия
КАБКИС	Кабинет за анонимно и безплатно консултиране и изследване за СПИН
ЛГБТИ	Лесбийки, гей, бисексуални, транс и интерсекс
МЗ	Министерство на здравеопазването
МСМ	Мъже, които правят секс с мъже
ПрЕП	Предекспозиционна профилактика
РЗИ	Регионална здравна инспекция
СБАЛИПБ	Специализирана болница за активно лечение на инфекциозни и паразитни болести
СЗО	Световна здравна организация
СПИН	Синдром на придобита имунна недостатъчност
СПИ	Сексуално-предавани инфекции
ТБ	Туберкулоза
ХИВ	Човешки имунодефицитен вирус

Рецензия

Проф. д-р Мира Кожухарова, д.м.

Авторският колектив М. Баев, Е. Насева, И. Димов, Е. Патерсън и М. Симонова представя на вниманието на читателите анализ на резултатите от анкетно проучване, проведено във връзка с организирана от фондация Сингъл Степ и партньори пилотна инициатива **#endHIVbg**. Инициативата е насочена към мъже, които правят секс с мъже (МСМ) и транс хора (малка част от всички участници) и се състои в безплатно предоставяне на тестове за доказване в домашни условия на наличието на антитела срещу ХИВ в слюнката.

Онлайн анкета, включваща 14 затворени и полузатворени въпроса е проведена преди осигуряването на тестовете. В анкетата са взели участие общо 1574 души – МСМ и транс хора от 164 градове и села от всички области в страната, с което критериите за обем на национално представително проучване сред МСМ в България са изпълнени. По този начин събраните данни за възраст, пол, етническа принадлежност, населено място, използване на презервативи, използване на наркотици, информираност за личния ХИВ статус, провеждани изследвания за ХИВ, сексуално предавани инфекции и вирусни хепатити, както и предпочитанията на анкетирания за начина на провеждане на тестване за ХИВ са представителни за общността на МСМ в България.

След приключване на тестването е проведена втора онлайн анкета, в която са се включили 332 лица и са отговорили на 3 въпроса, свързани с провеждането на теста, резултата от него, както и оценка на целия процес от поръчването на тест до практическото му използване. От всички лица, съобщили резултата от изследването си, 91,6% са с отрицателен резултат, при 4,9% резултатът е бил невалиден, а при 3,5% положителен за ХИВ.

Данните от двете анкети са анализирани прецизно и многостранно на базата на адекватно приложени статистически методи. Направени са съществени изводи, въз основа на които са формулирани и конкретни препоръки за подобряване на надзора и контрола на ХИВ/СПИН, сексуално предаваните болести и вирусните хепатити тип В и С сред най-уязвимите групи в България.

В заключение, значението на представеното изследване и задълбоченият анализ на събраната информация се определя на първо място от факта, че с тези много актуални за съвременната епидемиология заболявания, предмет на глобални и национални стратегии и планове за епидемиологичен контрол, в случая се ангажира не здравната администрация, а общностна организация. Както посочват авторите, това е първият по рода си пилотен модел, организиран и проведен „от общността за общността“ и този модел може да бъде възпроизведен и в други страни. Резултатите от проучването обаче са важни и по-

лезни не само за самата общност, към която са основните послания. Публикацията има съществена научно-практическа стойност и за епидемиолози, инфекционисти и специалисти по обществено здраве, ангажирани с изпълнението на Националната програма за превенция и контрол на ХИВ и сексуално предавани инфекции в България. Нужда от актуални и достоверни данни за разпространението на ХИВ, СПИ и вирусните хепатити тип В и С в България има също така и широката общественост, защото информираността на всеки отделен човек е съществена предпоставка за осъзнаване на значението и необходимостта от скринингови изследвания за посочените заболявания, особено в съвременните условия, когато възможностите за бързо и лесно провеждане на изследванията и достъпът до своевременно и адекватно лечение постоянно се подобряват.

София, 16.05.2019 г.

Проф. д-р Мира Кожухарова, д.м.

Рецензия

Доц. д-р Десислава Ванкова, д.м.

Болестта СПИН не е само клинично предизвикателство, а медико-социален, морален и икономически проблем. В тази връзка, превенцията е финансово ефикасен начин за противопоставяне на пагубното въздействие на СПИН върху индивидите и обществото. Представената в настоящата монография **кампания #endHIVbg за скрийнинг на ХИВ сред групата на MSM** (мъжете, които правят секс с мъже) и транс хората е точно такъв успешен начин за активна вторична профилактика.

Проблемът СПИН е свързан преди всичко с отговорността. **Кампанията #endHIVbg** на Фондация Сингъл Степ и партньори е социално отговорен **проект „от общността за общността“**, предоставящ възможност за скрийнинг на ХИВ сред общността на MSM, която е най-силно засегната от ХИВ вируса в България.

Диагнозата СПИН често е синоним на социална стигма, свързана със сексуалността. **Проектът #endHIVbg**, проведен в периода между 29.09 – 30.11.2018 година, е дискретен и достъпен метод за ХИВ самотестиране с перорален флуид (слюнка) чрез безплатни OraQuick® индивидуални комплекти. Това обяснява и факта, че #endHIVbg инициативата е била посрещната с огромен интерес от страна на MSM общността в България.

Изследователският екип М. Баев, Е. Насева, И. Димов, Е. Патерсън и М. Симонова ни дава възможност да се запознаем с мотивацията, методологията, резултатите и анализа на мащабно интервенционно проучване, проведено във връзка с организирана от фондация Сингъл Степ и партньори пилотна инициатива „#endHIVbg“. Изследваната популация са представители на общността на MSM и на транс хората (малка част от всички участници). Методологията на проучването включва два въпросника – преди поръчка на теста за доказване наличието на антитела срещу ХИВ в перорален флуид и след прилагането му. В периода на кампанията са разпространени 900 безплатни OraQuick® комплекти за ХИВ самотестиране на слюнка до 120 различни населени места във всички 28 области на страната, а съответното проучване обхваща 1574 MSM и транс хора от 164 градове и села т.е. покрива критериите за обем на национално представително проучване сред конкретната MSM популация.

Анализът на резултатите потвърждава основната хипотеза, която е двигателят на инициативата, че в България живеят голям брой MSM, които са сексуално активни, но не се тестват за ХИВ и други сексуално-предавани инфекции (СПИ) достатъчно често, а в същото време не използват презерватив регулярно заради преобладаващата стигма и незнание по тази тема в България.

Това е първият по рода си пилотен модел, който предоставя конфиденциалност при тестване за ХИВ в домашни условия, използвайки само дигитални технологии като маркетингов канал. Нещо повече,

тестваният модел има потенциала да не остане изолиран експеримент, а да бъде възпроизведен в други страни със сходни демографски и културални характеристики.

Няма човек, общност, регион или държава, които да не са застрашени от вируса на СПИН. Без съмнение, представеното в настоящата монография епидемиологично проучване е съществен принос към регионалните и общностни усилия в борбата за предотвратяване и ограничаване на болестта СПИН. **Кампанията #endHIVbg** е както широкомащабна хуманна инициатива за подкрепа на MSM общността, така и успешен научно-изследователски проект, чийто резултати трябва да станат достояние на научните среди и на обществото като цяло.

Варна, 18.05.2019 г.

Доц. д-р Десислава Ванкова, д.м.

Кампанията #endHIVbg за скрийнинг на ХИВ сред групата на МСМ

Във фондация Сингъл Степ ние вярваме, че бъдещето на ЛГБТИ (лесбийки, гей, бисексуални, транс и интерсекс) общността е в ръцете на самата общност и то зависи предимно от нас. Това е така и когато става дума за здравето ни. Общността на гей мъжете и другите мъже, които правят секс с мъже (МСМ), без значение дали се самоидентифицират като бисексуални или хетеросексуални, е групата, най-силно засегната от ХИВ вируса в България¹.

Услугите за тестване на ХИВ в България са до голяма степен институционализирани, което представлява пречка за МСМ и транс хората, които не се чувстват комфортно при тестване поради преобладаващата стигма в страната. Тестването за ХИВ все още често се свързва със сексуалността.

С цел успешно да се справим с ХИВ епидемията в България, която е силно концентрирана в МСМ общността, всички ангажирани по темата страни трябва да стимулират МСМ да се тестват редовно и да насърчават безопасните сексуални практики.

Това, което ние от фондация Сингъл Степ предприехме заедно със своите партньори от Grindr for Equality, B2Y Productions, Национална Пациентска Организация, Saatchi & Saatchi и Sexwell, подкрепени от Gilead Sciences и GSK, бе провеждането на широкомащабната инициатива #endHIVbg, от общността ни за общността ни. Предложихме на МСМ и транс хората възможността да се тестват за ХИВ напълно безплатно, конфиденциално, в комфорта на своя дом, без да се налага да посещават здравен център или да се срещат с някого. Използвахме оралния тест OraQuick®, одобрен от Американската агенция по храните и лекарствата и лицензиран за употреба в Европа. Тестът работи по метода на откриване на антитела на вируса ХИВ, само че в слюнката, а приложението му е лесно, удобно и надеждно – тампон се натрива във венците, след което се потапя в реактивен разтвор, а след 20 минути резултатът може да бъде разчетен.

Проведохме тази кампания в периода между 29.09 – 30.11.2018 г. и тя беше посрещната с огромен интерес от страна на МСМ и транс общностите в страната. Методът на скрийнинг за ХИВ чрез домашен орален тест беше най-подходящият начин, за да избегнем стигмата, асоциирана с тестването за ХИВ в публични здравни центрове, където потребителите трябва лично да се срещнат с лекар/консултант и медицинска сестра.

В своята същност кампанията беше насочена към МСМ и транс хора, като вторите са малка част от всички участници в изследването, но са разгледани отделно, за да се даде по-голяма видимост на тази особено уязвима група.

1. По данни на Програма превенция и контрол на ХИВ/СПИН, 89% от всички новорегистрирани случаи на ХИВ през 2018 са сред мъже, като 61% от тях се самоопределят като МСМ.

В периода на кампанията разпратихме 900 безплатни OraQuick® комплекти за ХИВ самотестиране с перорален флуид (слюнка) до 120 различни населени места във всички 28 области на страната, а съответното проучване обхваща 1574 МСМ и транс хора от 164 градове и села и покрива критериите за обем на национално представително проучване сред конкретната популация (МСМ). За да разгледаме в повече детайли популацията според населеното място, в което живеят респондентите, разделихме населените места на 4 типа – (1) София град – столица, (2) областен град с КАБКИС (Кабинет за анонимно и безплатно консултиране и изследване за СПИН), (3) областен град без КАБКИС и (4) друго малко населено място, където попадат по-малки общини и села. В доклада са разгледани рисковите практики на участниците и тенденциите за тестване според типа населено място, в което се намират.

Хипотези на проучването

- Основната хипотеза, която ни водеше в разработването на инициативата беше, че у нас живеят голям брой МСМ и транс хора, и които са сексуално активни, но не се тестват за ХИВ и други сексуално-предавани инфекции (СПИ) достатъчно често, а в същото време не използват презерватив регулярно заради преобладаващата стигма и незнание по тази тема в България.
- Голям брой от лицата, живеещи в населени места, в които няма услуги по тестване и скрийнинг на ХИВ, хепатити и други СПИ, не знаят своя статус.
- Промотирането на домашни тестове за ХИВ (чрез Grindr – онлайн социална мрежа за гей, бисексуални, транс и куйър хора) има висок потенциал да достигне до популации в риск, които рядко или никога не се тестват.
- Мнозинството от респондентите предпочитат тест за ХИВ, който да направят сами вкъщи пред това да посетят публичен здравен център за тестване или мобилна лаборатория.

Методология на проучването

През периода 29.09 – 30.11.2018 г. се проведе проучване на клиентите, заявили безплатен домашен ХИВ тест. Първичните данни за проучването са набрани чрез онлайн анкета, публикувана на сайта на Сингъл Степ, включваща затворени и полузатворени въпроси. Всички данни, независимо от метода на събирането им (онлайн въпросник, телефонни разговори), предоставени от участниците, бяха изцяло събирани и обработвани от Сингъл Степ, съгласно действащата нормативна уредба. Анкетата, попълвана преди поръчката на теста, е събрала 1574 отговора, докато тази, попълвана след получаването му, има 332 отговори. Първата анкета се състои от 14 въпроса, а втората – от 3. Отговорите на втория въпросник не могат да се свържат с отговорите им на първия, от съображения за анонимност.

Статистически методи. Категорийните променливи са представени като абсолютен брой и относителен дял. Единствената количествена променлива не е нормално разпределена (доказано с тест на Колмогоров-Смирнов) и е представена като медиана и размах (мин.-макс.), както и е категоризирана в интервали с еднаква ширина и полуотворена долна и горна граница. За търсене на връзки между категорийни променливи е приложен хи квадрат анализ (екзактен тест на Фишер при таблици 2*2) за двустранна критична област. При сравняване на възрастта в различни групи са приложени непараметричните тестове на Ман-Уитни (за две групи) и Кръскал-Уолис (за повече от 2 групи). Стойности на $p < 0,05$ са приети за значими. Резултати, маркирани със звезда (*) показват, че не са изпълнени условията за приложение на хи квадрат анализа и има над допустимия брой клетки от таблицата с очаквани честоти под 5.

Ние вярваме, че това е **първият по рода си** пилотен модел, създаден от общностна организация, обхващащ територията на цяла страна, който предоставя конфиденциалност при тестване за ХИВ в домашни условия, използвайки само дигитални технологии като маркетингов канал. Също така вярваме, че този модел може да бъде възпроизведен в други страни със сходни демографски и други характеристики.

Резюме на проучването

Кампанията за тестване на ХИВ и проучването, публикувано на сайта на Сингъл Степ, бяха промотирани изцяло онлайн, използвайки реклама чрез дигитални маркетингови канали (Grindr, Facebook, Instagram). Съществена част бе партньорството с Grindr (най-голямото приложение в света за запознанства сред MSM, гей, бисексуални, транс и куйър хора) със своите хиляди активни месечни потребители в България. В хода на кампанията, Сингъл Степ постави известия на цял екран, които се появяваха, когато потребителите отворят приложението Grindr, както и директни съобщения в приложението до всички потребители на Grindr в страната. След това потребителите имаха възможност да поръчат онлайн ХИВ тест за използване в домашни условия чрез кликане върху бутон, който ги отвеждаше до уебсайта на Сингъл Степ с една единствена стъпка. За да поръчат ХИВ теста, потребителите трябваше да отговорят на следните условия: възраст над 16 г., правила са секс с мъж през предходните 12 месеца, са ХИВ-негативни или не знаят своя ХИВ статус; след това можеха да продължат с онлайн проучване от 14 въпроса. След попълване на въпросника уебсайта на Сингъл Степ, потребителите имаха възможност да направят поръчка за теста безплатно, като предоставят телефонен номер и адрес за доставка. Тестовите бяха напълно безплатни за крайния потребител, включително комплектът за тестване и разходите за доставка. В пакета бяха включени брошури с ясни и визуални инструкции как да се извърши теста и какво да се направи след това.

Беше записан видеоклип с участието на членове на нашата общност, който беше използван в социалните медийни платформи за популяризиране на пилотния проект #endHIVbg.

Сингъл Степ създаде специална телефонна линия за подкрепа с достъп до мениджъра на програмата за сексуално здраве на фондацията, в случай че резултатът е положителен, или ако потребителите имат някакви въпроси или притеснения. 12 положителни резултата бяха съобщени на специалната линия за подпомагане, 10 от тях бяха потвърдени като положителни в КАБКИС.

Всички получатели на оралния ХИВ тест бяха насърчавани да попълнят последващо проучване, след като са извършили теста, за да предоставят данни за техния опит по отношение на целия процес от поръчката до тестването.

Промотиране
на **Grindr**

#endHIVbg
видео

Телефонна линия
за **подкрепа**

Общо кликвания: **5717**
(29.09 – 29.10.2018)

3851 (67%)

1218 (21%)

648 (11%)

Кликвания до www.singlestep.bg

Участници в онлайн проучване преди поръчка:

1574

Поръчан брой тестове:

900

Участници в последващо проучване след теста:

332

Обобщени резултати

Резултатите от онлайн проучването показват, че 53% от всички анкетираните не са знаели своя ХИВ статус, а 68% от тях никога или рядко използват презерватив. 31% от нашата целева група никога не е тествана за ХИВ, 27% са се тествали преди повече от една година, 14% са се тествали в някакъв момент през предходните 12 месеца, други 14% са се тествали през предходните 6 месеца и само 9% през последните 3 месеца. На въпроса за предпочитания метод на тестване, 71% предпочитат ХИВ тестване в домашни условия пред традиционните методи в центровете или мобилните лаборатории (само 4% от анкетираните предпочитат последния метод). Една трета от всички анкетираните (34%) никога не са се тествали за други СПИ, докато само 15% са го направили през предходната година, което поставя голяма част от сексуално активни МСМ в риск без редовен скрийнинг за СПИ. 38% от всички анкетираните никога не са се тествали за хепатит, а само 12% са го направили през предходната година.

Проучването привлече участници от 164 градове и села с различна големина във всички 28 области в страната и по този начин е представително за МСМ общността. Това неоспоримо е най-голямото проучване сред МСМ в България.

68%

от MSM и транс хората, които живеят в малки населени места без услуги за тестване или скрийнинг на ХИВ, хепатити и СПИ **не знаят своя ХИВ статус.**

На въпроса за практиката за използване на презервативи и групирането на отговорите в две категории: „не + рядко“ срещу „често + винаги“, виждаме ясна тенденция към намаляване на употребата на презервативи спрямо големината на градовете, от които идват анкетираните. Например в столицата София четирима от петима запитани (78%) са отговорили „често“ или „винаги“, в сравнение с едва 60% от запитаните, живеещи в най-малките градове и села.

Друга важна връзка е между използването на презервативи и употребата на наркотици. Анкетираните, които използват презервативи по-често, също така заявяват, че не употребяват наркотици, неотдавна са се тествали за ХИВ, СПИ и хепатит. Анкетираните, които често или винаги използват презерватив, заявяват, че са се тествали за ХИВ в някакъв момент от живота си (74%) в сравнение с групата на тези, които рядко или никога не използват презерватив (57%).

Честотата на тестване на ХИВ по видове географски местоположения показва тревожни резултати. Делът на анкетираните, които никога не са тествани за ХИВ, живеещи в столицата, е 24%, в сравнение с тези в областните градове с тестови център (КАБКИС) (33%) и тези, които живеят в най-малките градове (45%).

Заклучения

- Услугите за скрийнинг и изследване извън София са недостъпни, както се вижда от броя на хората, които никога или рядко са се изследвали за ХИВ, СПИ и хепатит.
- Мобилните лаборатории са едни от най-малко предпочитаните места/методи за изследване на ХИВ.
- Използването в домашни условия на комплекти за ХИВ самотестиране чрез перорален флуид (слюнка) е най-ефективният начин за скрийнинг за трудно достъпните групи на MSM и транс хората в България.
- MSM в ромска общност представляват най-уязвимата група – те са най-малката част от тези, които използват презервативи и тези, които най-рядко са наясно със своя ХИВ статус.
- Има нужда от психологична и психо-социална подкрепа за новодиагностицираните с ХИВ, особено в острата фаза след положителния резултат, във всички отделения за лечение на ХИВ.
- Хора, които използват наркотици са по-малко склонни да използват презервативи.

- Презервативите не са популярни сред значителна част от MSM общността, поради което трябва да се въведат иновативни методи за превенция, като например ПрЕП (предекспозиционна профилактика), но само с мащабна информационна кампания, която адресира всички преобладаващи погрешни разбирания за ПрЕП.
- Всички ХИВ позитивни лица, идентифицирани като част от кампанията са под 30 години като преобладават тези под 25, а най-младият е на 18.
- Близо половината от анкетирания никога не са се изследвали за хепатит.
- По-малко от 15% са се изследвали за ХИВ, СПИ и хепатит през последните 6 месеца.
- Дигиталните технологии са най-ефективният начин за достигане до MSM и транс общностите.
- Транс общността е особено уязвима към ХИВ и други СПИ – повече от половината от тях рядко или никога не използват презервативи и много по-често съобщават за употребата на наркотици.
- MSM в по-големите градове са по-склонни да използват презервативи спрямо тези от малките населени места.

Препоръки

- Необходими са целенасочени и иновативни подходи за превенция и скрийнинг в MSM общността, тъй като епидемията от ХИВ е съсредоточена в тази рискова група. Подходите за превенция трябва да бъдат съобразени със спецификата на общността, т.е. да позволяват конфиденциалност и анонимност при достъп до услуги и използване на онлайн методи, поради естеството на комуникацията между MSM. Grindr (или друго подобно дигитално приложение) е най-предпочитания канал за достигане до общността на MSM в България.
- Националната програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН трябва да инвестира в разширяване на услугите и методите за скрийнинг, т.е. устойчиво въвеждане на комплекти за ХИВ самотестиране с перорален флуид (слюнка) като ефективен метод на тестване, тъй като в момента те са до голяма степен недостъпни, особено в местата без услуги за тестване.
- Необходими са промени в нормативната уредба, регламентираща тестването за ХИВ в България включително, но не ограничаващи се до националната програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН и Наредба 47 от 11.12.2009 г. на Министъра на здравеопазването, и съответни методически указания и ръководства, касаещи ХИВ/СПИН.
- Пробна група на MSM използващи ПрЕП трябва да бъде въведена за изследователски цели, за да се даде възможност за основани на факти подходи на национално ниво, които биха позволили достижима и достъпна ПрЕП.

- Въвеждане на интегрирани здравни грижи за пациентите с ХИВ, които да включват подкрепа от психолог-терапевт и възможност за лечение на други несвързани с ХИВ заболявания, които пациентите могат да имат.
- Увеличаване на проучванията върху сексуално-здравните нужди на най-уязвимите групи в ЛГБТИ общността – представители на ромската общност и транс хората.
- Усилията за скрийнинг за СПИ и хепатити трябва да бъдат увеличени заедно със скрийнинга за ХИВ.

Контекст на изследването и кампанията – ХИВ в България

През последните години здравните власти твърдят, че България е достигнала целите на ООН (UNAIDS), познати като 90-90-90 (90% от ХИВ позитивните да знаят своя ХИВ статус, 90% от всички хора, живеещи с ХИВ да са на продължителна антиретровирусна терапия (АРТ) и 90% от всички, получаващи АРТ да достигнат оптимална вирусна супресия)². Въпреки това, ние вярваме, че реалната ситуация е различна заради неяснотата за размера на най-рисковата група – МСМ и респективно неясния брой на ХИВ позитивните у нас. Екипът ни твърди, че значима част от МСМ вероятно не знаят своя ХИВ статус, както показват данните на проучването ни в рамките на кампанията #endHIVbg. С това проучване и съпътстващите го инициативи бихме желали да започнем диалог с експерти и национални институции за това как **България реално може да се превърне в световен лидер в постигането на целите на ООН за 90-90-90.**

Превенцията и контролът на ХИВ/СПИН у нас са регламентирани в различни нормативни документи, като основният програмен документ е действащата в момента Национална програма за превенция и контрол на ХИВ и сексуално предавани инфекции в Република България 2017-2020. Настоящата програма надгражда резултатите, постигнати при изпълнението на последните две национални програми в периода 2001-2007 г. и 2008-2015 г., които бяха подкрепени чрез изпълнение на Програма „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН“, финансирана от Глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария в периода 2004-2014 г.

Целите на действащата Национална програма за превенция и контрол на ХИВ и СПИ в Република България 2017-2020 г. са в съответствие с глобалните задачи, поставени от СЗО чрез проекта на Глобална стратегия на Световната здравна организация за превенция и контрол на ХИВ (2016-2021); проекта на Глобална стратегия на Световната здрав-

2. 90-90-90 An ambitious treatment target to help end the AIDS epidemic, UNAIDS, <http://www.unaids.org/en/resources/909090>

на организация за превенция и контрол на СПИ (2016-2021); Дългосрочната стратегия за надзор в Европейския съюз (2014-2020) на Европейския център за контрол на заболяванията, както и на UNAIDS.

Националната програма използва интегриран и балансиран подход и включва всеобхватни услуги по превенция, диагностика, лечение, грижи и подкрепа. Тя се базира на натрупания опит и дейности, основани на доказателства; фокусира се върху услугите, насочени към специфичните нужди на целевите групи, както и до увеличаване и разширяване на обхвата с висококачествени услуги.

На този етап е трудно да се определи точният размер на групата на МСМ в страната, от една страна заради липсата на достатъчно задълбочени проучвания, а от друга заради стигмата около сексуалната ориентация и принудата на МСМ да крият това. Някои експерти посочват, че размерът на МСМ групата е около 3% от мъжкото население в страната, което възлиза на около 60 хиляди души³.

Регистрираните случаи на ХИВ към 22 март 2019 година в България са 3071 души, от които 1519 са под наблюдение от специалистите в петте сектора за лечение на ХИВ у нас. От тях, получаващи АРТ към 31 декември 2018 година са 1445 души, както може да се види от таблицата с разпределението по сектори (Фиг. 1). Процентното разпределение по пол на регистрираните ХИВ позитивни през 2018 година е мъже – 89%, а жените са само 11%. Само през 2018 година броят на новорегистрираните случаи на ХИВ в България е 311 души, от които 276 мъже и 35 жени. От новорегистрираните мъже 54% потвърждават хомосексуален контакт като начин на трансмисия, а 33% декларират хетеросексуален такъв⁴. Смятаме, че заради преобладаващата стигма в страната, последният процент е нереално висок.

Фигура 1.

Брой лица в лечебните заведения за лечение на ХИВ/СПИН в България в периода 01.01.2018 г. – 31.12.2018 г.

Лечебно заведение	Брой лица с ХИВ/СПИН на проследяване към 31.12.2018 г.	Брой лица с ХИВ/СПИН, получаващи АРТ към 31.12.2018 г.	Общ брой лица в лечебните заведения за ХИВ/СПИН към 31.12.2018 г.
СБАЛИПБ „Проф. Иван Киров“ – София	48	1018	1066
УМБАЛ „Св. Георги“ – Пловдив	15	195	210
УМБАЛ „Св. Марина“ – Варна	7	171	178
УМБАЛ „Д-р С. Киркович“ – Стара Загора	0	30	30
УМБАЛ „Д-р Георги Странски“ – Плевен	4	31	35
ОБЩО	74	1445	1519

3. Превенция на ХИВ и ТБ в София и България – оценка на ситуацията, Насева, Е., София 2017

4. По данни от Програма „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН“.

Изследване за ХИВ в България

Изследването за ХИВ е регламентирано в Наредба 47 на Министъра на здравеопазването от 11.12.2009 г. за условията и реда за изследване, съобщаване и отчет на заразеност с вируса на СПИН, в която е утвърдена процедурата за потвърждаване на положителния резултат⁵.

В усилията за овладяване на ХИВ епидемията беше създадена мрежа от 14 на брой т.нар. КАБКИС, които са разположени в областни центрове в сградите на Регионалните здравни инспекции (РЗИ) и 17 мобилни кабинета. Тези центрове са единствената възможност за анонимно и безплатно изследване за ХИВ в повечето градове. Пречка за много от членовете на целевата група се явява фактът, че кабинетите са разположени именно в държавна институция, входът в която става само чрез показване на документ за самоличност и посочване целта на посещението, макар самото изследване да е анонимно. На практика липсват общностни нископрагови услуги за тестване за ХИВ или други СПИ, с изключение на единствения неинституционален център Checkpoint в София.

Вирусни хепатити В и С

Инфекциите с вирусни хепатити В (HBV) и С (HCV) представляват глобален здравен проблем и са сред главните причини за развитие на чернодробна цироза и рак на черния дроб в целия свят. Отчита се трайно повишаване на чернодробната смъртност, свързана с инфекциите с HCV и HBV през последните 15 години и на този етап свързаната с тях смъртност на глобално ниво надвишава смъртността, свързана с инфекциите с HIV, туберкулоза и малария⁶. Тези тревожни данни, както и наличието на антивирусни медикаменти, които могат да излекуват HCV инфекция и ефективно да потиснат HBV инфекция и така да предотвратят развитието на чернодробните усложнения, като и възможността за предотвратяване на заразяването с HBV посредством анти-HBV ваксина, са основанието СЗО да разпознае вирусните хепатити като глобален здравен проблем и да приеме през 2016 г. Глобалната стратегия за елиминация на вирусните хепатити до 2030 г.⁷ Тази глобална стратегия на СЗО има конкретни цели: 80% редукция на новопоявяващите се инфекции, 80% от хронично инфектираните индивиди да бъдат включени на антивирусно лечение и смъртността, дължаща се на инфекции с вирусни хепатити да бъде редуцирана с 65% до 2030 г.⁸

Инфекциите с **вирусни хепатити В (HBV) и С (HCV)** са сред главните причини за развитие на **чернодробна цироза и рак на черния дроб** в целия свят.

5. Наредба 47 от 11.12.2009 г. за условията и реда за изследване, съобщаване и отчет на заразеност с вируса на синдрома на придобитата имунна недостатъчност. ДВ, брой 103/29.12.2009 г.

6. GBD, 2013, Mortality and causes of deaths study, Lancet 2014

7. WHO Global Health Sector Strategy on Viral Hepatitis 2016–2021;

Available at: <http://www.who.int/hepatitis/strategy2016-2021/ghss-hep/en>

8. WHO Global Health Sector Strategy on Viral Hepatitis 2016–2021;

Available at: <http://www.who.int/hepatitis/strategy2016-2021/ghss-hep/en>

Транс хората в проучването

Популацията на транс хората в България е оценена на 8540⁹ души през 2017 година. В нашето проучване 39 (2,5%) от участниците се самоидентифицираха като транс хора. Всички тези транс хора потвърждават, че са правили секс с мъж през последните 12 месеца. Повече от половината (56,4%) от транс респондентите докладват, че рядко или никога не ползват презерватив и имат двойно по-честа употреба на наркотици в сравнение с МСМ в проучването (35,9% срещу 13,2%). В изследването като цяло, транс хората са в по-висок риск от ХИВ и в по-малка степен знаят своя ХИВ или СПИ статус от МСМ.

Въздействието на ХИВ върху глобалната транс общност

Резултатите от проучването подкрепят и световните данни за въздействието, което ХИВ има върху транс хората. Докато цис-джендър МСМ (цис-джендър е човек, чийто биологичен пол съвпада с половата му идентичност) в исторически план и в съвременното са се сблъскали с бремето на ХИВ, проучването показва, че транс хората са засегнати от ХИВ в по-висока степен. От тези в транс общността, изследователите са документирали най-много данни за това как ХИВ въздейства върху живота на транс жените. През 2013 значимо международно изследване и мета-анализ на проучвания, фокусирани върху транс жени и ХИВ документират, че транс жените са 49 пъти в по-голям риск от ХИВ отколкото общата популация¹⁰. Тази оценка далеч надхвърля нивата на МСМ, цис-джендър и хетеросексуални хора в общата популация, живеещи с ХИВ глобално¹¹. ХИВ в частност има въздействие върху транс жени с ниски доходи, които са от етнорасови малцинства, жертва са на насилие, социално и правно изключване, и икономически неблагоприятно положение, което увеличава риска за ХИВ поведение като секс без презерватив и предоставяне на сексуални услуги¹². В исторически план, изследователите също така погрешно идентифицират транс жените в ХИВ проучвания като МСМ, което игнорира психологическите, политическите и структурните реалности, които имат въздействие върху транс жените по различни, и често по-агресивни начини от цис-джендър МСМ.

Транс мъжете са невидими или напълно изключени от повечето проучвания върху ХИВ. Множество проучвания с малки кохорти, основно в САЩ и Западна Европа, демонстрират, че транс мъжете правят секс с цис-джендър мъже и много пъти това е без презерватив, което увеличава техния риск от ХИВ. Проучвания върху ХИВ често презюми-

9. UNAIDS. (2017). Bulgaria. Retrieved from <http://www.unaids.org/en/regionscountries/countries/bulgaria>.6. GBD, 2013, Mortality and causes of deaths study, Lancet 2014

10. Baral et al. Worldwide burden of HIV in transgender women: a systematic review and meta-analysis. *The Lancet of Infectious Diseases* 13(3): 214-22. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/23260128>.

11. Lippman et al.(2016). Acceptability and Feasibility of HIV Self-Testing Among Transgender Women in San Francisco: A Mixed Methods Pilot Study. *AIDS and Behavior* 20(4): 928-938. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4799740/>

12. AVERT.org. Transgender people, HIV and AIDS. (2018, April 16). Retrieved May 9, 2019, from https://www.avert.org/professionals/hiv-social-issues/key-affected-populations/transgender#footnote1_1oialjj.

рат, че транс мъжете се идентифицират като хетеросексуални, имат сексуални контакти само с жени и в следствие, имат сходен риск от трансмисия като този на жени, които правят секс с жени¹³. Въпреки всичко, по-голямата част от транс мъжете идентифицират своята сексуална ориентация като не хетеросексуална и имат сексуални контакти с мъже. Проучване върху транс маскулинни възрастни лица открива, че 93,1% от участниците са идентифицирали сексуалната си ориентация като различна от хетеросексуална, а 57,2% се идентифицират като куйър и 10,4% като бисексуални¹⁴. Сексът без презерватив поставя под особен риск транс мъжете като проучване в САЩ показва, че само 31,0% от тях „винаги“ ползват презерватив при вагинален секс и само 40% докладват „винаги“ употреба на кондом по време на анален секс¹⁵.

В заключение, въздействието на ХИВ върху небинарните хора – тези, които не се идентифицират като жена или мъж – са силно изключени от проучванията, защото те не отчитат небинарни полови идентичности.

Стимулиране на самотестването за ХИВ в транс общностите

Заради това, че транс хората са изправени пред глобалната тежест на ХИВ, както и пред бариери в услугите за ХИВ и СПИ е необходимо намирането на алтернативи на клиничното тестване като например програми за домашно приложение на ХИВ тестове. Негативен опит и страх от дискриминация и насилие могат силно да повлияят на склонността на транс хората да се тестват в обществени заведения и кабинети. Транс хората масово докладват случаи, в които им е било отказано равно третиране в системите на здравеопазване и дори се сблъскват с вербална и физическа агресия от страна на здравни работници¹⁶. За транс хората, които принадлежат към повече от една маргинализирана група, страхът от дискриминация отива далеч отвъд просто тяхната полова идентичност. Междусекторно проучване сред транс жени, принадлежащи към етнорасови малцинствени групи открива, че онези, които са преживели вербално насилие, дължащо се на тяхната раса/етнос са по-склонни никога да не са се тествали за ХИВ, отколкото други транс жени в проучването, чийто сблъсък с дискриминация се дължи на техния пол и социална класа¹⁷.

Малки пилотни проучвания върху домашното тестване за ХИВ отбелязват, че този метод на тестване е особено въздействащ за групи във висок риск, които не вярват в здравната система и се изправят

13. Reisner et al. (2015). Syndemics and gender affirmation: HIV sexual risk in female-to-male trans masculine adults reporting sexual contact with cisgender males. *International Journal of STD & AIDS* 0(0), 1-12. doi:10.1177/0956462415602418

14. Ibid.

15. Sevelius, J.M. (2009). "There's no pamphlet for the kind of sex I have": HIV-related risk factors and protective behaviors among transgender men who have sex with nontransgender men. *Journal of the Association of Nurses in AIDS Care*, 20(5), 398-410. doi:10.1016/j.jana.2009.06.001

16. James et al. (2016). The report of the 2015 U.S. Transgender Survey. Washington, DC. Retrieved from <http://wwwustranssurvey.org/report>

17. Aguayo-Romero, R.A. (2019) Intersection of Transmisogyny, Racism, and Classism, and HIV Testing Patterns among Transgender Women of Color (Unpublished doctoral dissertation)

пред бариери в достъпа си до здравеопазване въобще, включително транс хора, МСМ и етнорасови малцинства. Само едно пилотно проучване изследва приложимостта на домашни тестове за ХИВ, конкретно в групата на транс хората. През 2013 година изследователи провеждат пилотна програма за домашно тестване за ХИВ сред 11 транс жени в Сан Франциско, Калифорния. Те откриват, че имайки опцията за самотестване, това предлага необходимата алтернатива на транс хора, които се сблъскват с дискриминация и насилие в клинична среда¹⁸. Основният проблем сред самотестващите се в проучването е структурните неравенства, пред които транс хората са изправени. Един такъв проблем е финансовият; участниците отбелязват, че може да не използват комплект за домашно тестване за ХИВ, ако трябва да се заплаща и посочват, че други финансови пречки за достъпа до клинично тестване като разходи за транспорт, взимане на почивен ден от работа, налагат това домашните тестове за ХИВ да са безплатни за крайните потребители, за да се насърчи изследването за ХИВ въобще¹⁹. Освен това, транс жените в проучването посочват самотестването за ХИВ като предпочитан от тях метод, защото успокоява техните стракове от това, че здравните работници може да ги третират неравно или конфиденциалността им може да бъде нарушена²⁰.

Две пилотни проучвания с домашни тестове за ХИВ включват транс хора и МСМ. И в двете проучвания данните за транс респондентите не са разделени от тези за МСМ, което прави транс-специфичните данни неясни. През 2015 година изследователи провеждат рандомизирано проучване в Мианмар сред МСМ и транс жени, за да определят приемливостта на тестване за ХИВ в базирана в общността организация или домашно приложение на тест. Общо 88 (15,3%) транс жени участват в проучването²¹. Всички участници, които са били рандомизирани в групата за самотестване, изключително одобряват този метод, казвайки, че е бил лесен (99,0%), удобен (98,0%) и с надеждни резултати (99,0%). Те също така казват, че биха се тествали за ХИВ по-често, ако имаха достъп до домашни тестове (94,0%)²². В същата група 99,0% казват, че биха препоръчали този метод на свой партньор, приятел или член на семейството²³. Кампания на Нюйоркския департамент по обществено и психично здраве за разпространение на домашни тестове за ХИВ чрез приложения и сайтове за запознанства открива сходни резултати – 98,0% от всички участници посочват, че биха препоръчали самотестването на свой приятел²⁴.

18. Lippman et al. (2016)

19. Ibid

20. Ibid

21. Wirtz et al. (2018). HIV self-testing among men who have sex with men and transgender women in Myanmar. 25th Conference on Retroviruses and Opportunistic Infections (CROI 2018), Boston, abstract 994, 2018. Retrieved from <http://www.croiconference.org/sessions/hiv-self-testing-among-men-who-have-sex-men-and-transgender-women-myanmar>

22. Ibid

23. Ibid

24. Edelstein et al. (2017). Feasibility and Reach of a HIV Self-Test (HIVST) Giveaway, New York City, 2015-16. 24th Conference on Retroviruses and Opportunistic Infections (CROI 2017), Seattle, abstract 898, 2017. Retrieved from <https://www1.nyc.gov/assets/doh/downloads/pdf/dires/hiv-self-test-giveaway.pdf>

Това, което тези три програми демонстрират е, че програмите за домашно тестване за ХИВ намаляват много от бариерите, които стоят пред транс хората и им пречат да се тестват в традиционните клинични и общностни центрове, и промотират изследването за ХИВ. Тези методи имат висока приемливост сред транс хората като лесна и удобна алтернатива на стандартните начини.

Бележка към езика на проучването

Въпреки че имахме кохорта от транс хора в проучването, не беше възможно статистически да сравним тази група с MSM участниците. Когато разглеждаме резултатите в долните секции, бихме искали да подчертаем, че те разглеждат групата на MSM и изрично посочваме, когато адресираме данни, свързани с транс респондентите. Бихме искали да уверим читателите на това изследване, че не смесваме цис-джендър MSM с транс хората независимо от кой пол са.

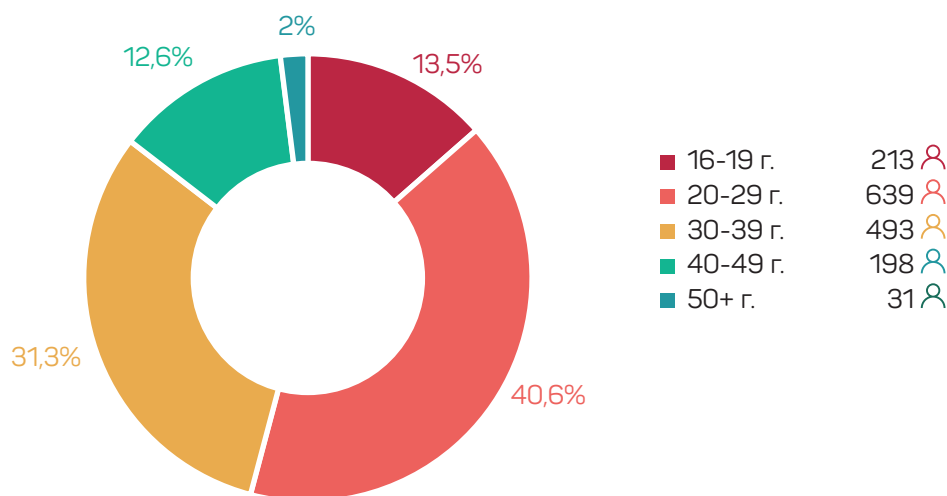
Онлайн анкета преди поръчка на теста

Обща характеристика на участниците

Всички 1574 участници в онлайн анкетата преди поръчването на тест от кампанията #endHIVbg са потвърдили, че са правили секс с мъж през последните 12 месеца. Те са на медианна възраст 29 г. (мин. – 16 г., макс. – 62 г.). Най-голям дял от тях са на възраст между 20 и 29 г. (40,6%), следвани от тези на 30-39 г. (31,3%) и почти по равен дял на най-младите – 16-19 г. и по-възрастните – 40-49 г. Делът на лицата над 50 г. е незначителен (Фиг. 2).

Фигура 2.

Разпределение на респондентите по **възраст** (относителен дял; абсолютен брой)

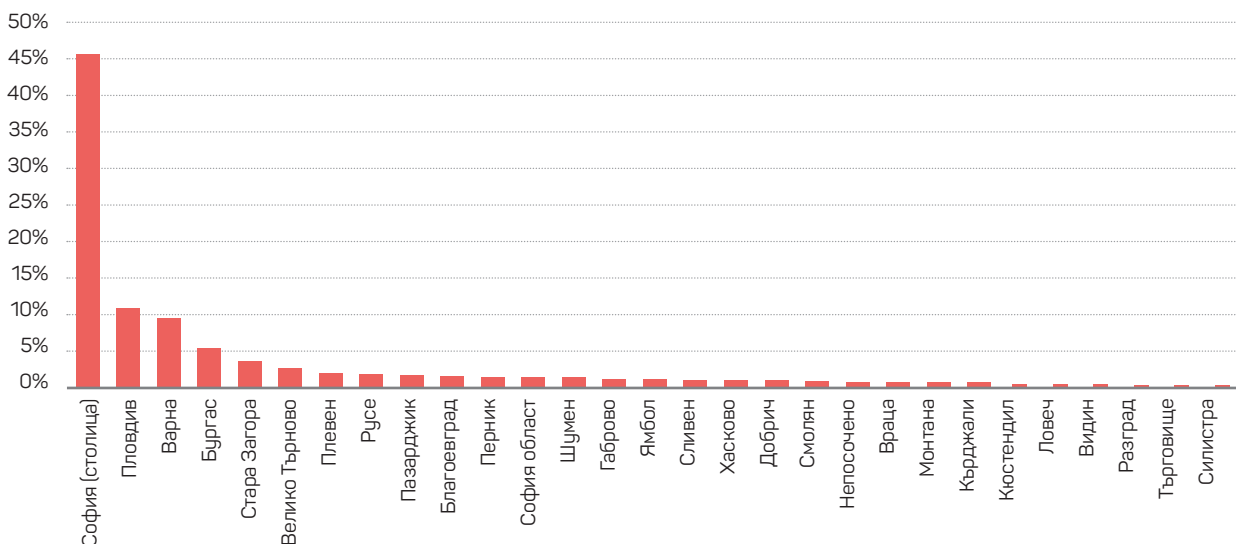

Почти всички участници (97,5%) са декларирали, че полът им е мъжки, докато останалите 2,5% са се определили като транс хора.

Фигура 3.

Разпределение на респондентите по **област** на пребиваване (относителен дял)

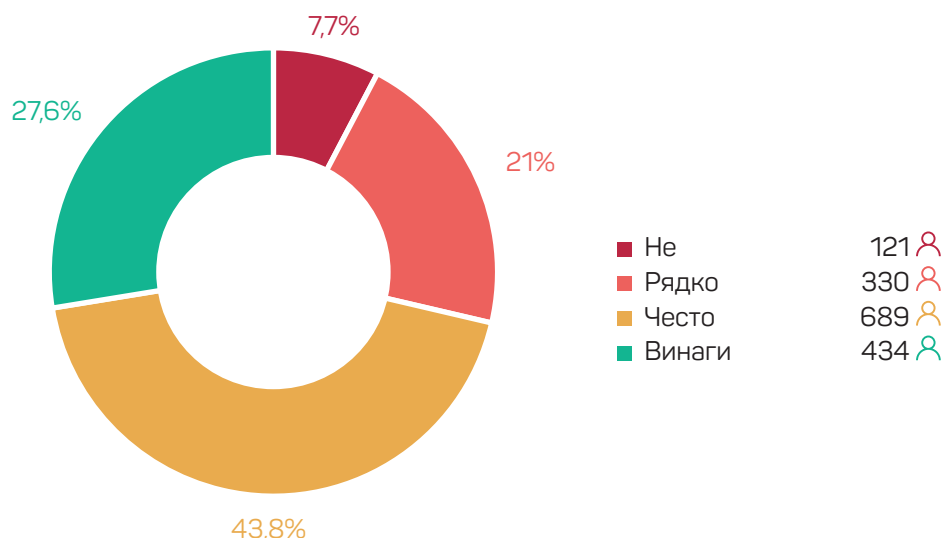
Две трети от респондентите са концентрирани в 3 области; близо половината (45,6%) са от област София-град, всеки десети (10,9%) е от област Пловдив, 9,5% от област Варна, 5,4% от област Бургас, 3,6% от област Стара Загора, 2,0% от област Плевен, а останалите – от други области. Детайлна разбивка по населени места не е правена с оглед запазване на анонимността на участниците.

На въпроса „Използваш ли кондом при секс?“, мнозинството респонденти (43,8%) са отговорили с „често“, едва 27,6% са казали, че ползват винаги; всеки пети (21,0%) рядко използва презерватив, а 7,7% – никога (Фиг. 4).

Фигура 4.

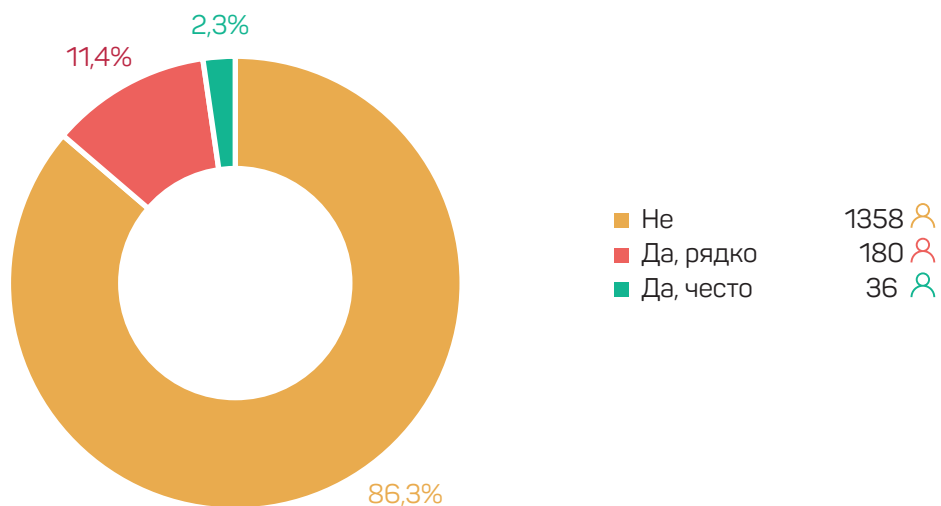
Разпределение на респондентите според отговорите им на въпроса „Използваш ли кондом при секс?“ (относителен дял; абсолютен брой)

Над 4/5 от респондентите (86,3%) са декларирали, че не ползват дрога, докато малко повече от всеки десети (11,4%) са съобщили, че правят това рядко, а 2,3% – често (Фиг. 5).

Фигура 5.

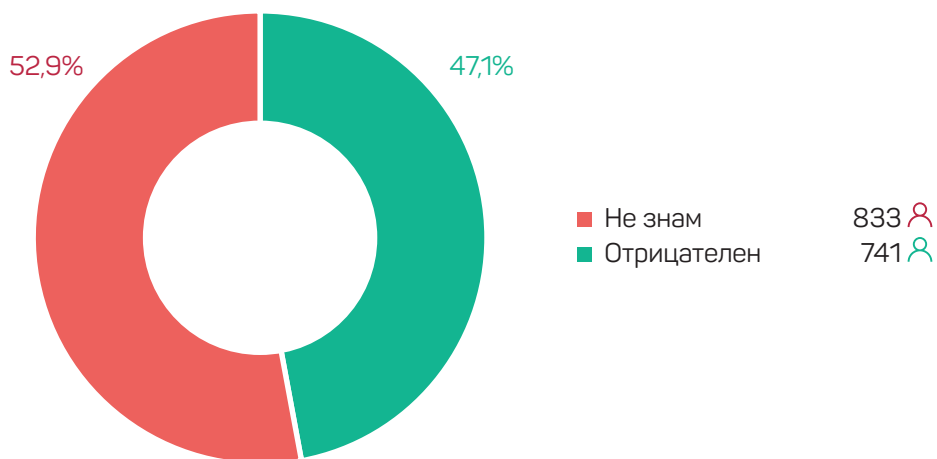
Разпределение на респондентите според отговорите им на въпроса „Използваш ли дрога?“ (относителен дял; абсолютен брой)

ХИВ-статусът, деклариран от участниците преди тестването с домашния комплект OraQuick®, е отрицателен при половината от тях (47,1%), докато другата половина (52,9%) не го знаят – или поради неполучаване на предходен резултат, или защото никога не са се изследвали (Фиг. 6).

Фигура 6.

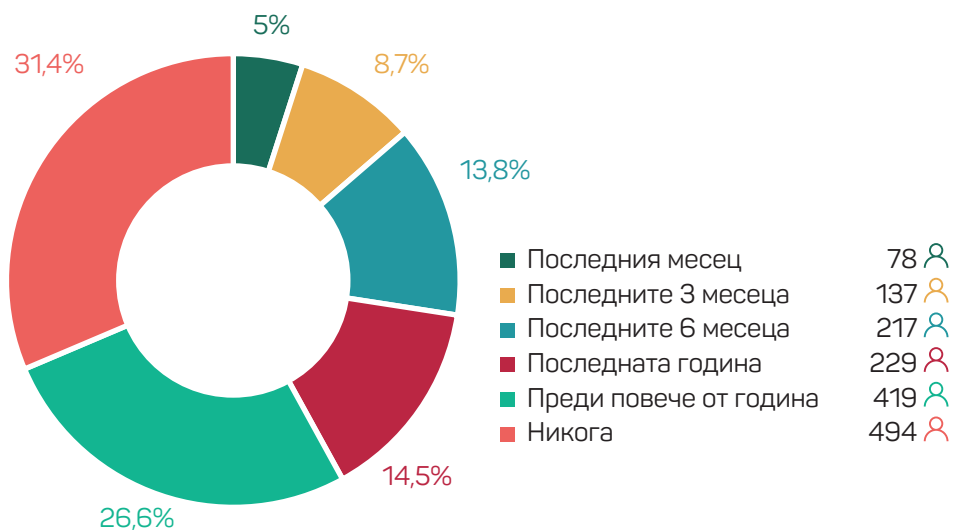
Разпределение на респондентите според **ХИВ статуса** им (относителен дял; абсолютен брой)

Интересно е да се проследи кога последно респондентите са се изследвали за ХИВ. Всеки трети (31,4%) никога не е правил тест, 26,6% са изследвани преди повече от година, 14,5% – преди 6-12 месеца, 13,8% – през последните 6 месеца, 8,7% – през последните 3 месеца, а едва 5,0% – последния месец (Фиг. 7).

Фигура 7.

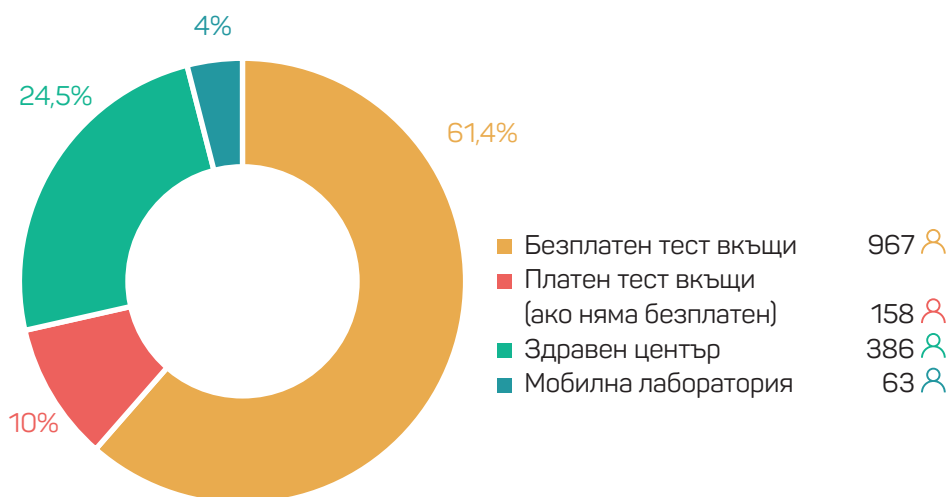
Разпределение на респондентите според отговорите им на въпроса **„Кога последно си се изследвал за ХИВ?“** (относителен дял; абсолютен брой)

Най-предпочитаният метод за изследване за ХИВ е безплатен тест вкъщи, посочен от 61,4% от участниците. На второ място са избрали изследване в здравен център (24,5%), всеки десети (10,0%) е посочил платен тест за домашна употреба при положение, че не е наличен безплатен, а 4,0% биха предпочели мобилна лаборатория (Фиг. 8).

Фигура 8.

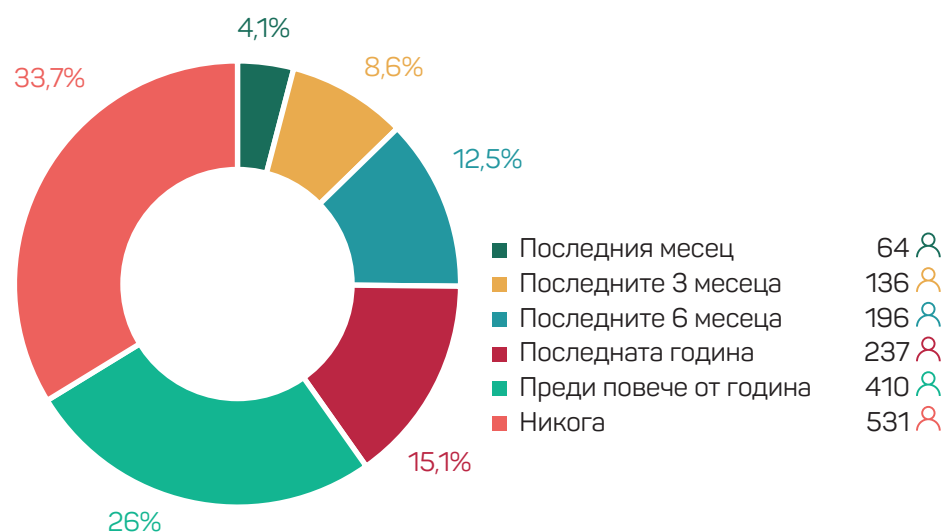
Разпределение на респондентите според отговорите им на въпроса „Кой метод за изследване за ХИВ би избрал?“ (относителен дял; абсолютен брой)

Един от всеки трима респонденти (33,7%) никога не се е изследвал за сексуално предавани инфекции (СПИ), различни от ХИВ, всеки четвърти (26,0%) е правил такива тестове преди повече от година, 15,1% – през последната година, 12,5% – през последните 6 месеца, 8,6% – през последните 3 месеца, а 4,1% – през последния месец (Фиг. 9). Резултатите за последните изследвания за хепатит са много сходни (Фиг. 10).

Фигура 9.

Разпределение на респондентите според отговорите им на въпроса „Кога последно си се изследвал за СПИ (освен ХИВ)?“ (относителен дял; абсолютен брой)

Вирусни хепатити В и С в България

Хронично инфектираните индивиди с HCV в България са около 91 000 души (1,28% честота на HCV инфекция) и около 230 000 души са хронично инфектираните с HBV (3,28% честота на HBV инфекция)²⁵. Това са данните от мултицентрично, серологично проучване за честотата на HBV и HCV в България, проведено през 1999 – 2000 г.

25. Petrunov B, M Kojouharova, P Teoharov et al. EU project Interreg II: Seroepidemiology study on Hepatitis C and B viral infections prevalence in Bulgaria and Northern Greece. Abstracts, 37th Annual Meeting of EASL, 2002, Madrid, Spain, Journal of Hepatology, V 36, Suppl 1, April 2002, 138-139

На този етап обаче не съществуват други по-релевантни данни за разпространение на вирусните хепатити сред общата популация в страната. Рискови групи за разпространение на хроничните вирусни хепатити са две големи групи хора – хора, подложени на рискови експозиции за трансмисия на кръвнопреносими инфекции и такива с рисково поведение за придобиване на кръвнопреносими инфекции. Популациите с рискова експозиция за заразяване с вирусен хепатит са: получили кръв или кръвни продукти преди 1991 г., с органична трансплантация извършена пред 1991 г., пациенти на хемодиализа, деца родени от майки, инфектирани с вирусни хепатити. Популации с рисково поведение за заразяване с вирусен хепатит са: хора, инжектиращи или инжектирали наркотични вещества (IDUs), ко-инфектирани с ХИВ, МСМ, затворници, хора, предлагащи сексуални услуги. HBV освен по кръвен път има и сексуален път на трансмисия, както и вертикално предаване на инфекцията от майка на дете. За разлика от липсващите адекватни данни за разпространение на хроничните вирусни хепатити в общата популация, в България има данни за разпространение на вирусните хепатити сред групите с рисково поведение, които са събрани в периода 2004–2012 г. от МНЗ по Програма „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН“, финансирана от Глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария в периода 2004 – 2014 г. Според официалните доклади от проведения интегриран надзор, честотата на HCV и HBV сред рисковите популации многократно надминава тази в общата популация, а именно:

Интервал на HCV и HBV сред рискови групи^{26 27 28 29 30}

Рискова група	Интервал		Период
	HCV	HBV	
Инжектиращи наркотици	65.1% – 78.6%	8.2% – 9.8%	2004 – 2012
МСМ	3.8% – 6.6%	4.0% – 10.6%	2006 – 2012
Лица, лишени от свобода	14.0% – 26.0%	10.0% – 14.0%	2006 – 2011
Проституиращи лица	5.0%	7.0%	2004 – 2012
Роми	12.4%	16.7%	2005 – 2012

26. Върлева Т. и съавтори, Доклад от проведен интегриран биологичен и поведенчески надзор на ХИВ сред инжекционно употребяващи наркотици в периода 2005-2012 г., МЗ, Програми финансирани от глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария, София, 2015 г.

27. Върлева Т. и съавтори, Доклад от проведен интегриран биологичен и поведенчески надзор на ХИВ сред предлагащите сексуални услуги жени и мъже през периода 2004-2012 г., МЗ, Програми финансирани от глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария, София, 2015 г.

28. Върлева Т. и съавтори, Доклад от проведен интегриран биологичен и поведенчески надзор на ХИВ сред мъже правещи секс с мъже в периода 2006-2012 г., МЗ, Програми финансирани от глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария, София, 2015 г.

29. Върлева Т. и съавтори, Доклад от проведен интегриран биологичен и поведенчески надзор на ХИВ сред мъже 18-25 г. в ромската общност в периода 2005-2012 г., МЗ, Програми финансирани от глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария, София, 2015 г.

30. Върлева Т. и съавтори, Доклад от проведен интегриран биологичен и поведенчески надзор на ХИВ сред лица лишени от свобода в периода 2006-2011 г., МЗ, Програми финансирани от глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария, София, 2015 г.

В България са регистрирани за употреба всички антивирусни препарати за лечение на HCV и HBV инфекции и лечението на хроничните вирусни хепатити се заплаща напълно от НЗОК за всички здравно-осигурени лица без ограничения. Данните обаче показват, че диагностичните и терапевтичните нива в страната са ниски. 20% от инфектираните с HCV са диагностицирани и само около 2% от тях са били включени на терапия³¹. Няма данни, които да показват каква част от хората в рисковите популации са били включени на антивирусно лечение или не могат да получат такова заради липса на здравна осигуровка. На този етап в България няма други източници на финансиране освен НЗОК за заплащане на антивирусното лечение, което означава, че всички лица без здравна осигуровка нямат достъп до лечение и не могат да бъдат лекувани. На този етап в България все още няма национална стратегия или план за елиминация на хроничните вирусни хепатити, съгласно стратегията на СЗО за глобална елиминация на вирусните хепатити до 2030 г.

Липсата на съвременни данни за честотата на HCV и HBV инфекциите в България не позволява да бъде оценена адекватно тежестта на заболяването и да бъдат направени съответните обективни прогнози за необходимите диагностични и терапевтични нива, които да доведат до елиминация на хроничните вирусни хепатити до 2030 г.

Диагностичните и терапевтични нива в страната, оценени на базата на съществуващите до момента епидемиологични данни са ниски. В резултат, целите за елиминация на HCV инфекцията няма да могат да бъдат постигнати.

Необходим е национален план и стратегия за елиминация на HCV инфекцията, които да се базират на актуалната епидемиологична ситуация в страната, имат необходимото финансово обезпечение за реализиране и се ръководят и координират от правителството.

Фигура 10.
Разпределение на респондентите според отговорите им на въпроса „Кога последно си се изследвал за хепатит?“ (относителен дял; абсолютен брой)

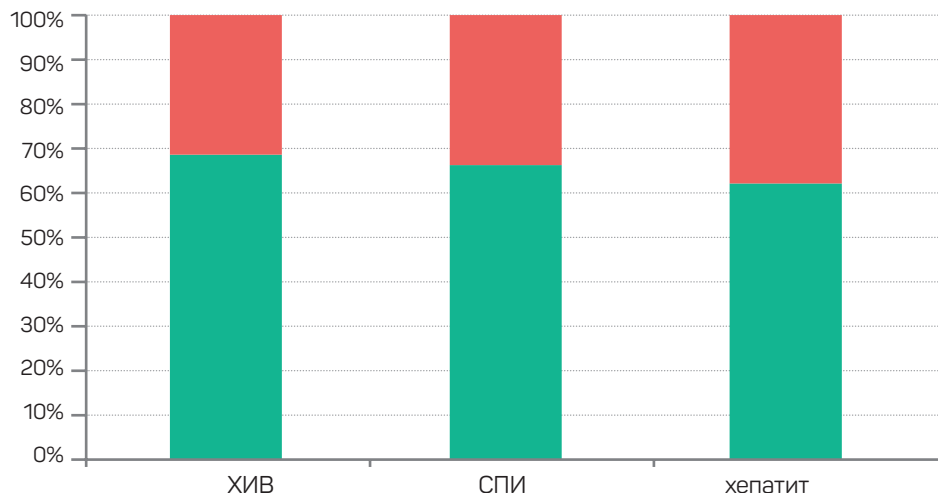
31. Papatheodoridis GB, et al. J Viral Hepat 2018;25:6–17

Изследвали ли сте се някога за ХИВ, СПИ и хепатит?

Фигура 11.

Разпределение на респондентите според това дали някога са се изследвали за **ХИВ, СПИ и хепатит** (относителен дял)

- Не се е изследвал никога
- Изследвал се е някога

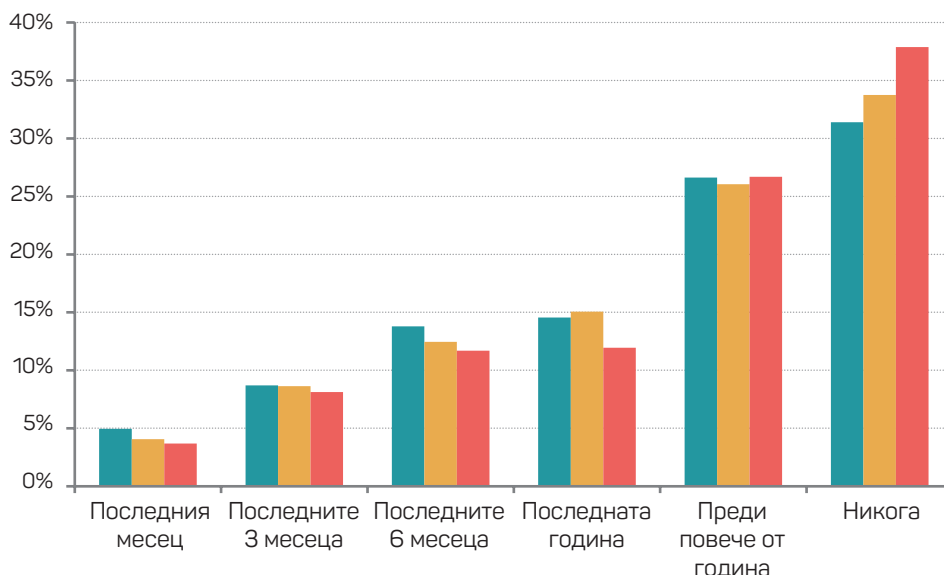

Последен тест за за ХИВ, СПИ и хепатит

Фигура 12.

Сравнително разпределение на участниците според времето на последното им изследване за **ХИВ, СПИ и хепатит** (относителен дял)

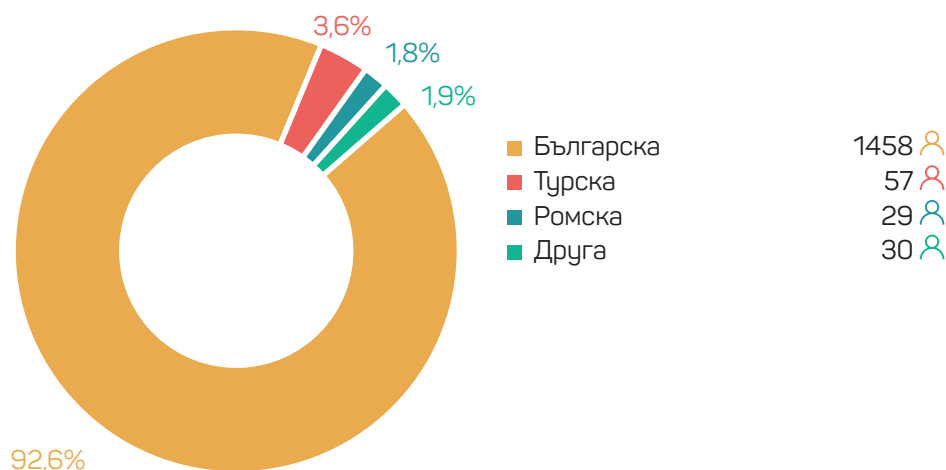
- ХИВ
- СПИ
- хепатит

Мнозинството от участниците (92,6%) са етнически българи, 3,6% са се самоопределили като турци, 1,8% – като роми, а останалите 1,9% – като друг етнос (Фиг. 13).

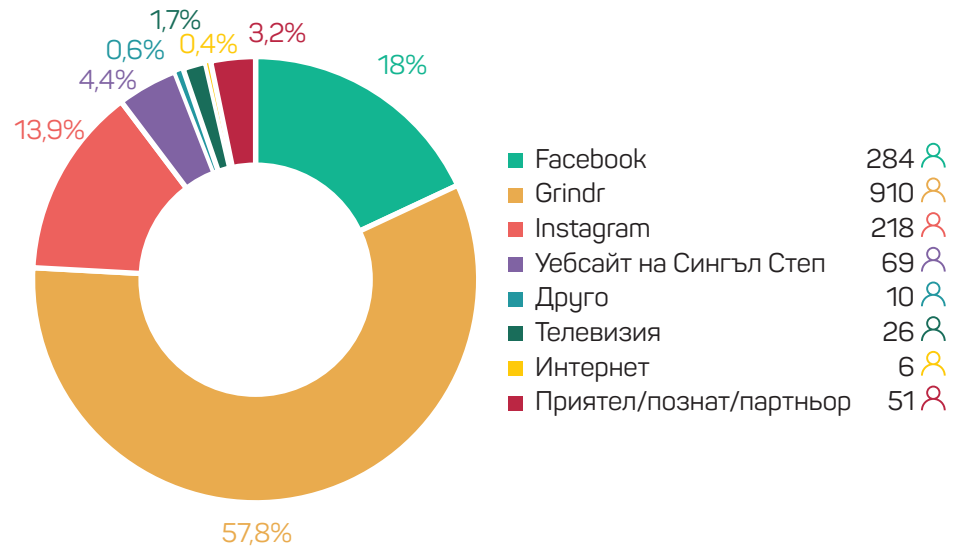
Фигура 13.

Разпределение на респондентите според техния **етнос** (относителен дял; абсолютен брой)

Последният въпрос в кратката анкета е „Как научи за тази кампания?“. Най-голям е дялът на респондентите, разбрали от Grindr – 57,8%. На второ място е посочен Facebook с 18,0%, а на трето – Инстаграм с 13,9%. Резултатите сочат, че дигиталните и онлайн канали са най-ефективният метод за достигане до целевата ни група на МСМ и транс хората. (Фиг. 14)

Фигура 14.
Разпределение на респондентите според отговорите им на въпроса „Как научи за тази кампания?“ (относителен дял; абсолютен брой)

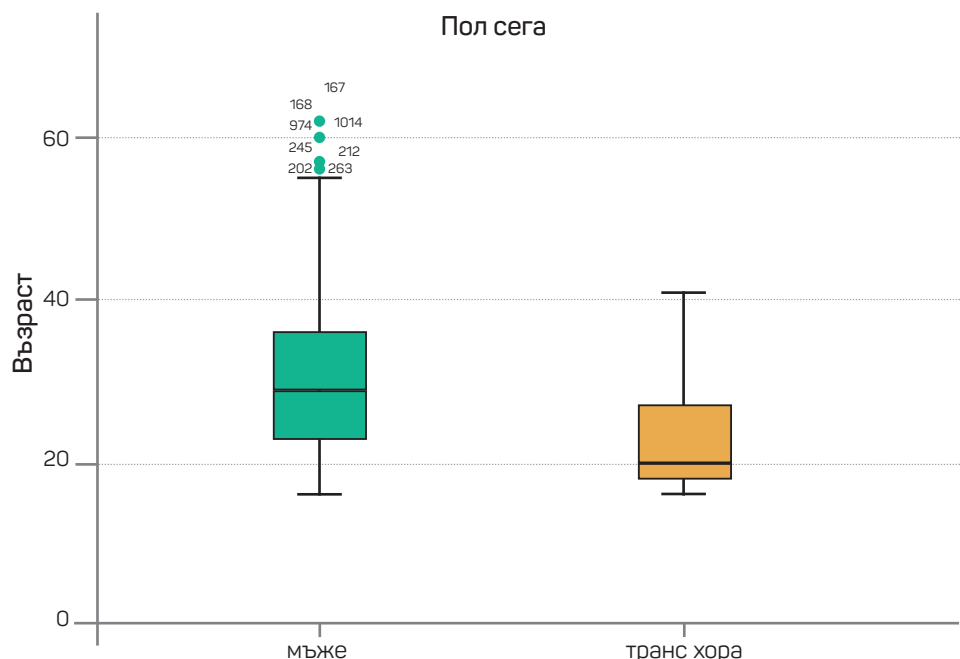
Поглед „в дълбочина“

В тази част въпросите са разгледани в двумерни разпределения и са направени статистически анализи с цел установяване на значими връзки.

■ По настоящ пол

Двете групи по настоящ пол значимо варират по медианна възраст ($p < 0,001$). Мъжете са по-възрастни (медиана 29 г.), а транс хората са значимо по-млади като цяло (20 г.).

Фигура 15.
Графика тип кутия на възрастта сред двете групи лица според настоящия им пол

Наблюдават се някои значими различия между двете групи по пол. Такава е връзката между въпроса „Използваш ли кондом при секс?“ и пола. Отговорите на въпроса също са рекодирани, като по-силна и явна връзка има при обединяване на „не+рядко“ спрямо „често+винаги“, в сравнение с „винаги“ срещу „не + рядко + често“ (Фиг. 16 – 17). Може да се заключи, че мъжете декларират по-честата употреба на презерватив при секс спрямо транс хората.

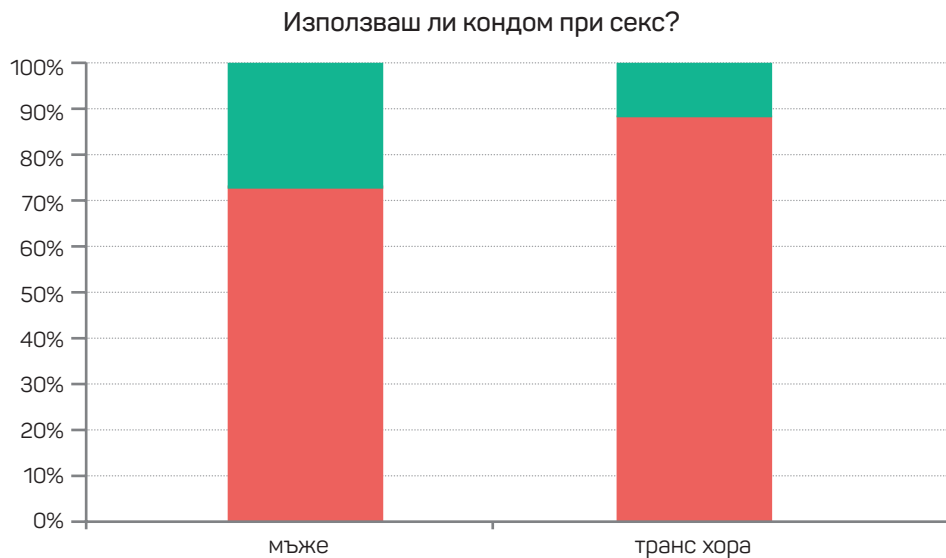
Фигура 16.
Разпределение на респондентите според **настоящия им пол и употребата на презерватив** (относителен дял)

■ често + винаги
■ не + рядко

Фигура 17.
Разпределение на респондентите според **настоящия им пол и употребата на презерватив** (относителен дял)

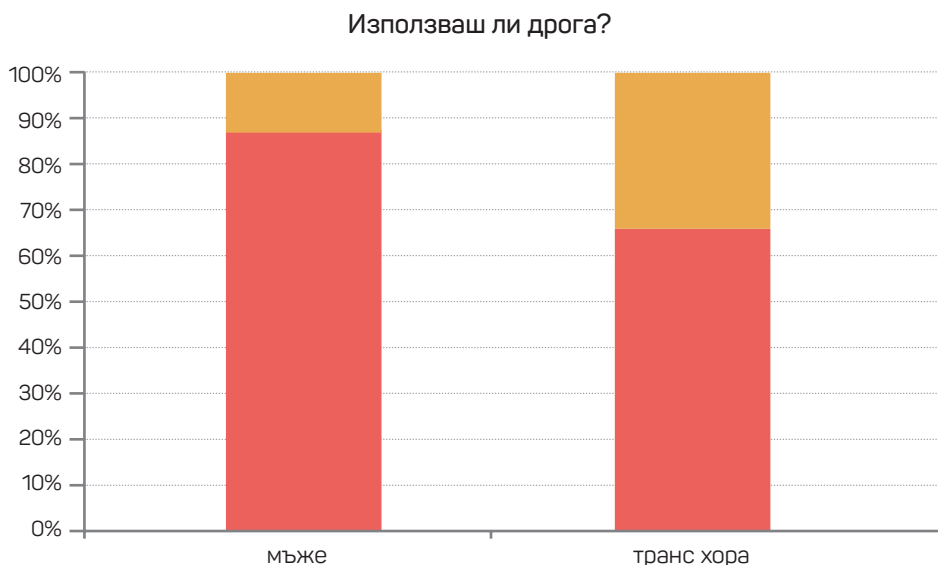
■ не + рядко + често
■ винаги

Употребата на наркотични вещества е значимо различна сред двете групи респонденти, като по-малък дял мъже (13,2%) са споделили, че използват такива вещества, в сравнение с транс хората – 35,9% (Фиг. 18).

Фигура 18.
Разпределение на респондентите според **настоящия им пол и употребата на наркотици** (относителен дял)

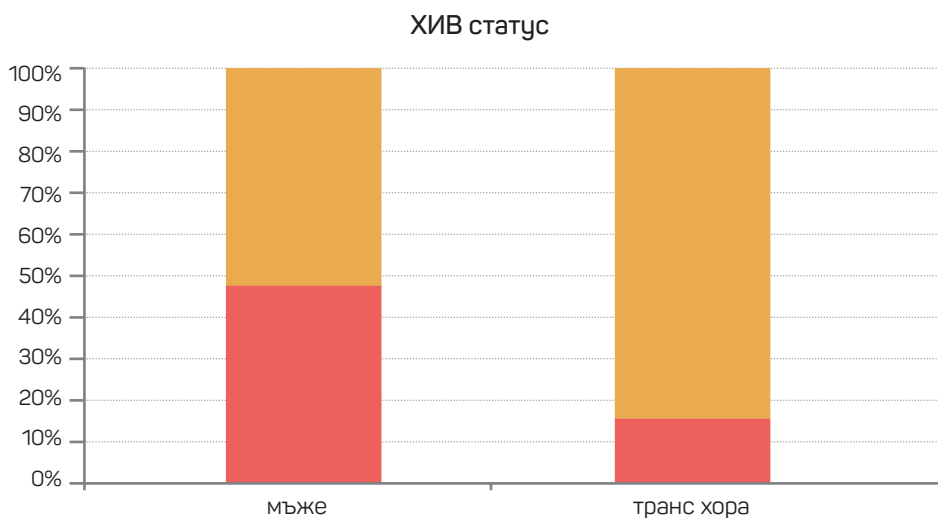
- не
- да, рядко или често

Знанието на ХИВ-статуса се различава значително сред двете групи, като половината мъже (47,9%) са декларирали отрицателен статус, а това важи за едва 15,4% от другата група (Фиг. 19). Допълващите до 100% дялове на двете групи са с неизвестен резултат (неполучен резултат или никога не са се изследвали за ХИВ: съответно това важи за половината мъже (52,1%), както и за 84,6% от групата транс-хора и лицата с друг пол.

Фигура 19.
Разпределение на респондентите според **настоящия им пол и ХИВ статуса** им (относителен дял)

- отрицателен
- не знам

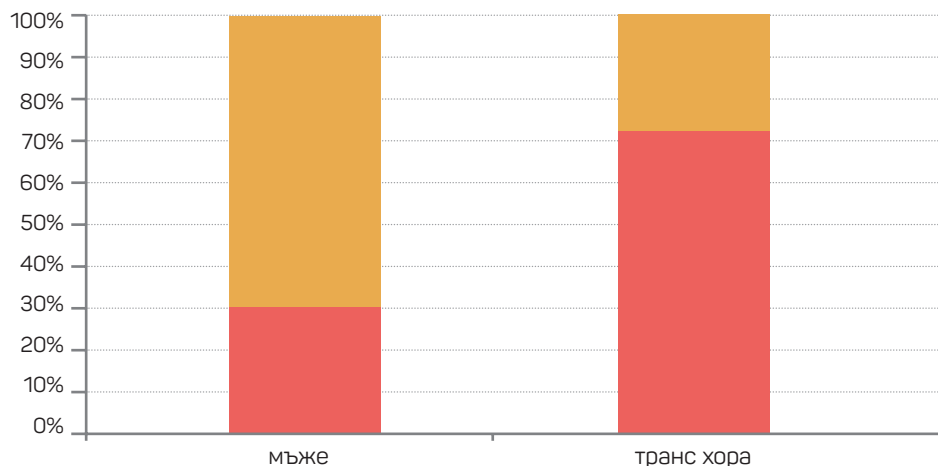
Двете групи се различават и по предходно изследване за ХИВ – сред мъжете делът на тези, които никога не са се тествали, е 30,4%, а сред другата група е над два пъти по-голям (71,8%) (Фиг. 20). Отговорите на същия въпрос са разделени в три категории – никога неизследвани, изследвани през последните 12 месеца и преди повече от 12 месеца. Мъжете, тествани през последните 12 месеца, са 42,6%, докато сред другата група са едва 17,9%. Всеки четвърти мъж (27%) е съобщил за изследване за ХИВ преди повече от 12 месеца, докато сред групата на транс хората това важи за всеки десети (10,3%) (Фиг. 21).

Изследвал ли си се някога за ХИВ?

Фигура 20.

Разпределение на респондентите според **настоящия им пол и предходно изследване за ХИВ** (относителен дял)

- не се е изследвал никога
- изследвал се е някога

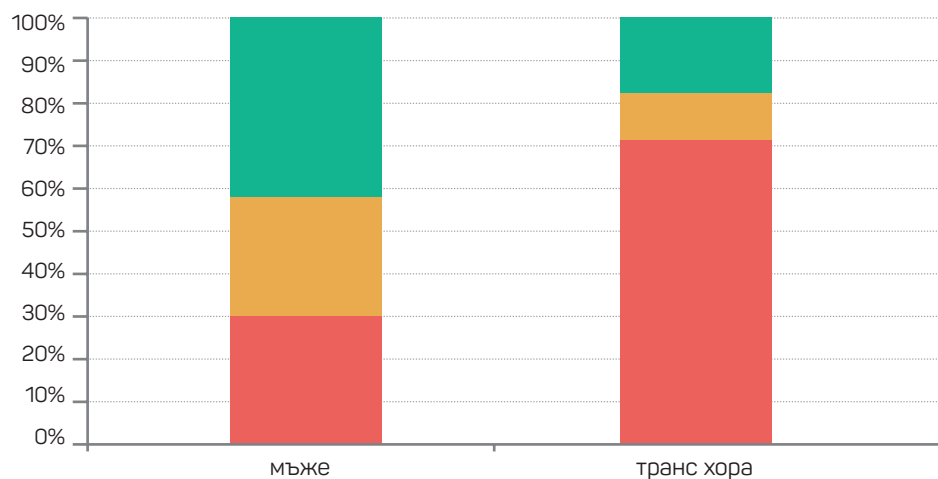

Кога за последно си си правил тест за ХИВ?

Фигура 21.

Разпределение на респондентите според **настоящия им пол и последно изследване за ХИВ** (относителен дял)

- не се е изследвал никога
- преди повече от 12 месеца
- последните 12 месеца

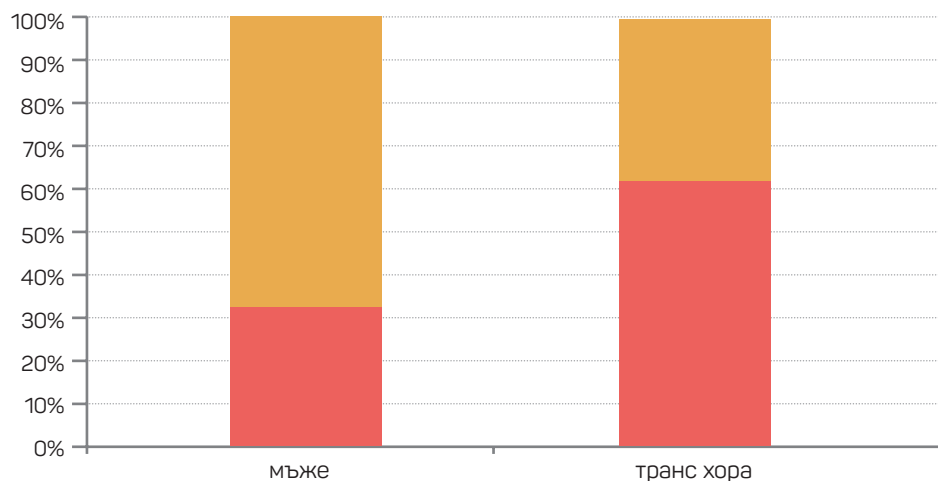
Сходни са резултатите и при отговорите на въпросите, отнасящи се до последното изследване за СПИ и хепатит (Фиг. 22-23). Мъжете много по-често са съобщавали, че някога са се изследвали за други СПИ (67,0%) или хепатит (62,9%), в сравнение с другата група участници (съответно 38,5% за СПИ и 33,3% за хепатит).

Изследвал ли си се някога за СПИ?

Фигура 22.

Разпределение на респондентите според **настоящия им пол и изследване за СПИ** (относителен дял)

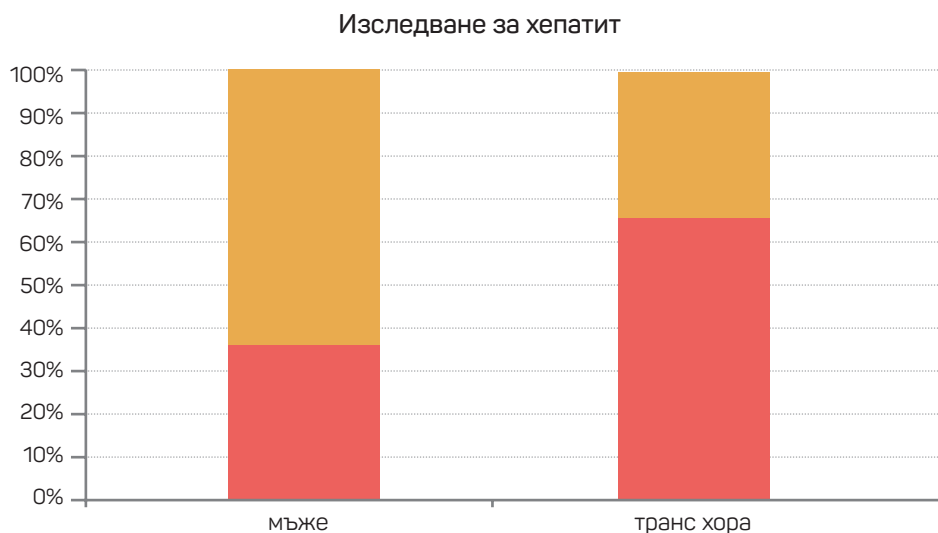
- не се е изследвал никога
- изследвал се е някога

Фигура 23.

Разпределение на респондентите според **настоящия им пол и изследване за хепатит** (относителен дял)

- не се е изследвал никога
- изследвал се е някога

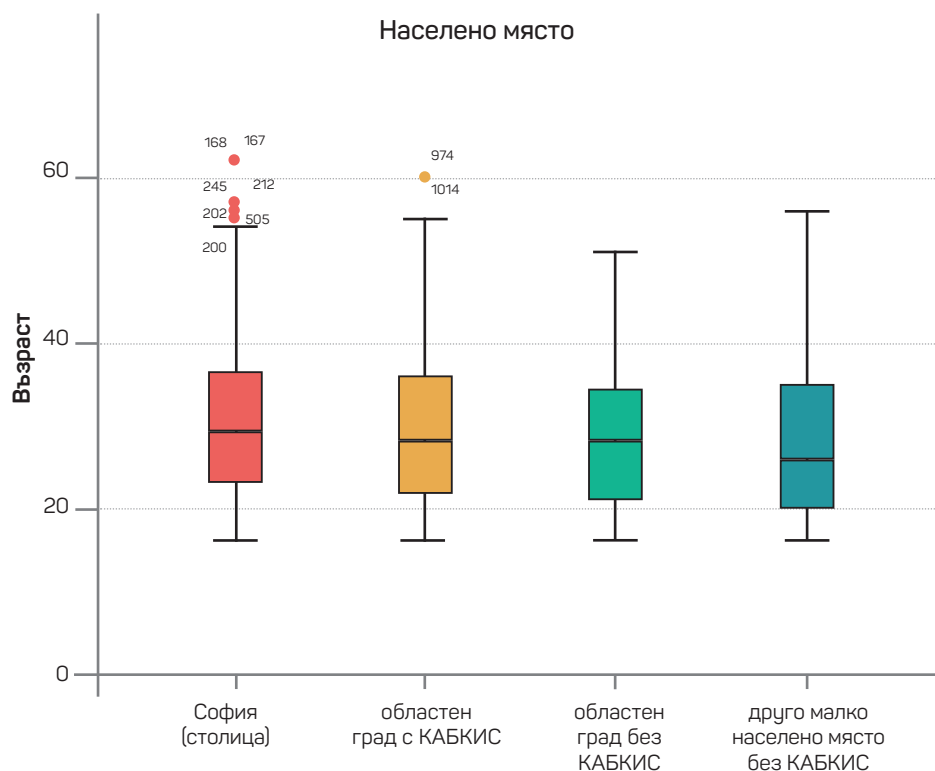
■ По населено място

Населените места са разделени в четири групи: София (столица), областни градове, в които има КАБКИС, областни градове без КАБКИС, малки населени места (заедно с непосочените). Групирането на непосочените населени места заедно с най-малките предполага изкривяване в резултатите, но то е незначително на фона на малкия брой (10 или 0,6%) неизвестни местонахождения на респондентите.

Респондентите в четирите типа населени места са значимо различни по своята възраст. Те са най-млади в малките населени места без КАБКИС (медианна възраст 26 г.), а по-възрастни в останалите (фиг. 24) (медианна възраст между 28 и 29 г.).

Фигура 24.

Графика тип кутия на възрастта сред четирите групи лица по **населено място**

Поради изискването на хи квадрат анализа да няма очаквани честоти в клетките на таблицата над 5%, не всички връзки могат да бъдат коментирани.

Разпределението на отговорите на въпроса „Използваш ли кондом при секс?“ е значимо различно в отделните типове населени места. Интересното е, че тази връзка е значима при оригиналните отговори на въпроса, както и при обединяването им на „не+рядко“ спрямо „често+винаги“, а също и „винаги“ спрямо останалите отговори. В столицата по-често се декларира използване на презерватив, сходна е ситуацията в областните градове с КАБКИС, докато по-рядко се използват кондоми в другите два типа населени места (Фиг. 25-27).

Делът на отговорилите с „не“ е сравнително сходен (съответно 7,1% в София, 7,2% в областните градове с КАБКИС, 12,1% в тези без КАБКИС и 8,6% в другите населени места). За сметка на това ясно се вижда нарастването на отговорите „рядко“ (14,7% в София, 22,2% в областните центрове с КАБКИС и около 30% за останалите два типа населени места). На фона на това делът на отговорилите с „винаги“ намалява от столицата към останалите населени места (съответно 32,5% в София, 27,2% в областните градове с КАБКИС, 17,2% в тези без КАБКИС и 18,4% в по-малките). Отговорилите с „често“ са със сравнително сходни проценти (45,6% в София, 43,4% в областните градове с КАБКИС, 37,4% в тези без КАБКИС и 41,8% в останалите). Тези дялове предопределят и различията при групирането на отговорите на въпроса.

При групиране на отговорите в „не+рядко“ спрямо „често+винаги“ ясно се вижда намаляването на дела на отговорилите с често или винаги с намаляване размера на населеното място. В София те са четирима от всеки пет лица (78,2%), в областните градове с КАБКИС са почти толкова (70,6%), докато в другите два типа населени места са около и малко над половината (съответно 54,5% за тези без КАБКИС и 60,2% за най-малките населени места).

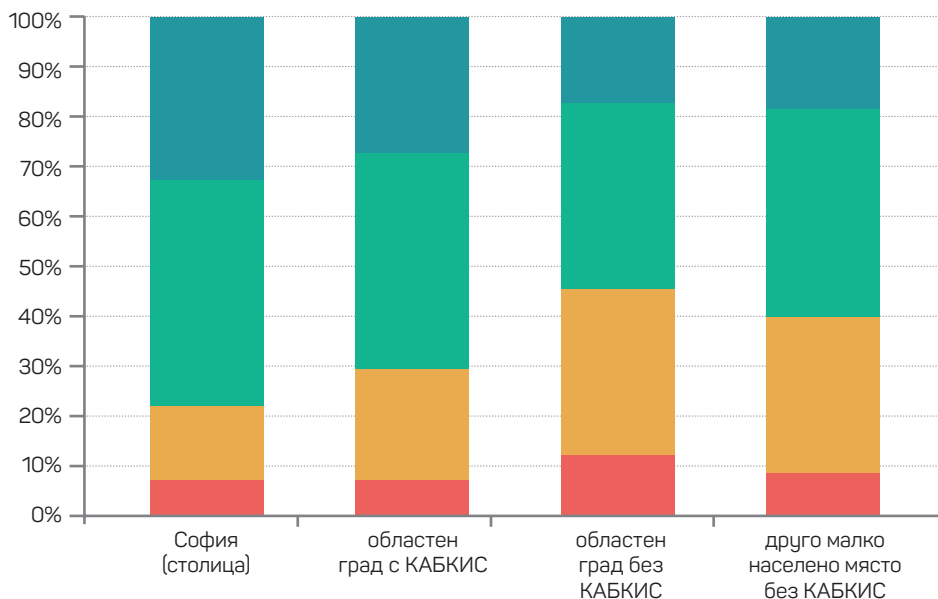
Групирането на отговорите „винаги“ спрямо всички останали също показва различия: в столицата една трета (32,5%) са декларирали употребата на презерватив при всеки сексуален контакт, за областните центрове с КАБКИС делът е малко по-малък и това важи за 27,2%; в областните центрове без КАБКИС и най-малките населени места ситуацията е сходна (съответно 17,2% и 18,4%).

Използваш ли кондом при секс?

Фигура 25.

Разпределение на респондентите според **населеното място и употребата на презерватив** (относителен дял)

- не
- рядко
- често
- винаги

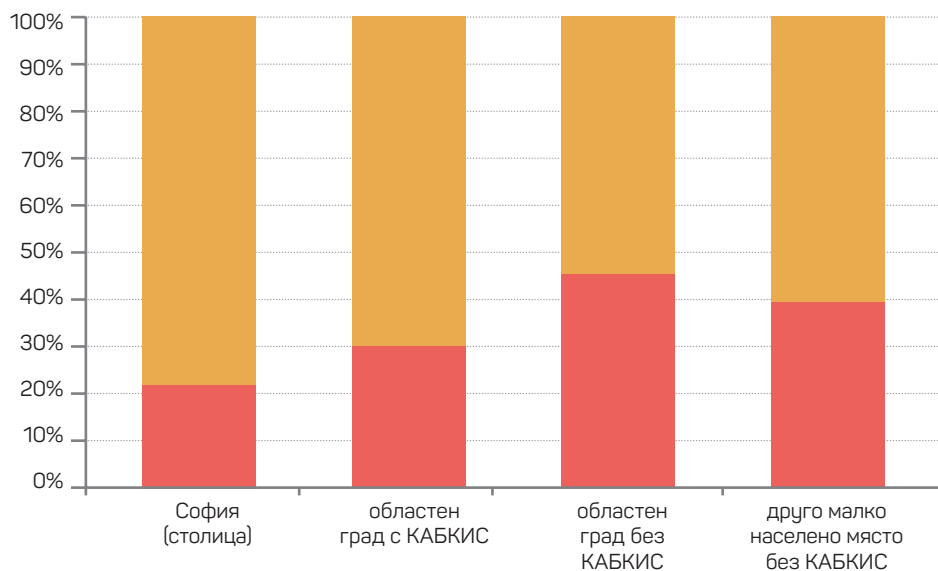

Фигура 26.

Разпределение на респондентите според **населеното място и употребата на презерватив** (относителен дял)

- не + рядко
- често + винаги

Използваш ли кондом при секс?

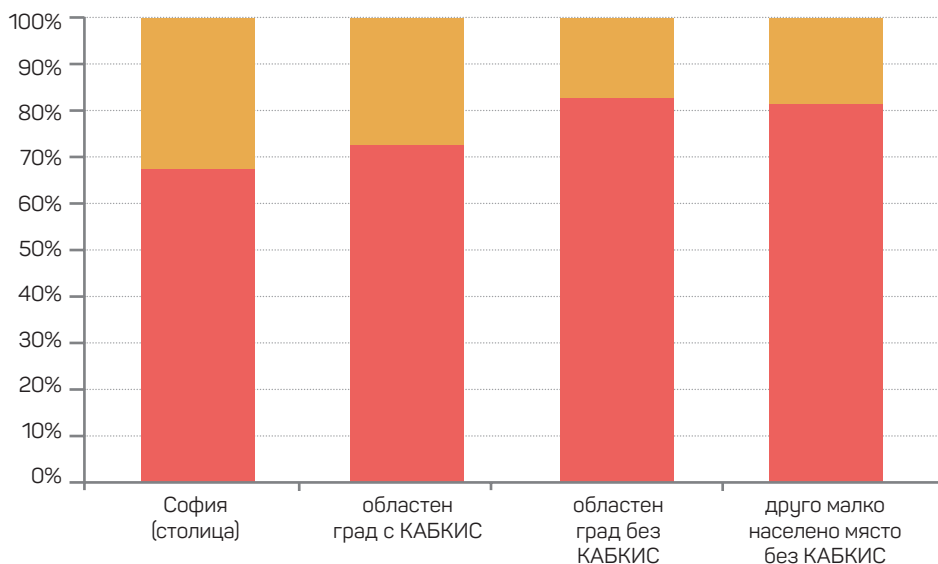

Фигура 27.

Разпределение на респондентите според **населеното място и употребата на презерватив** (относителен дял)

- не + рядко + често
- винаги

Използваш ли кондом при секс?

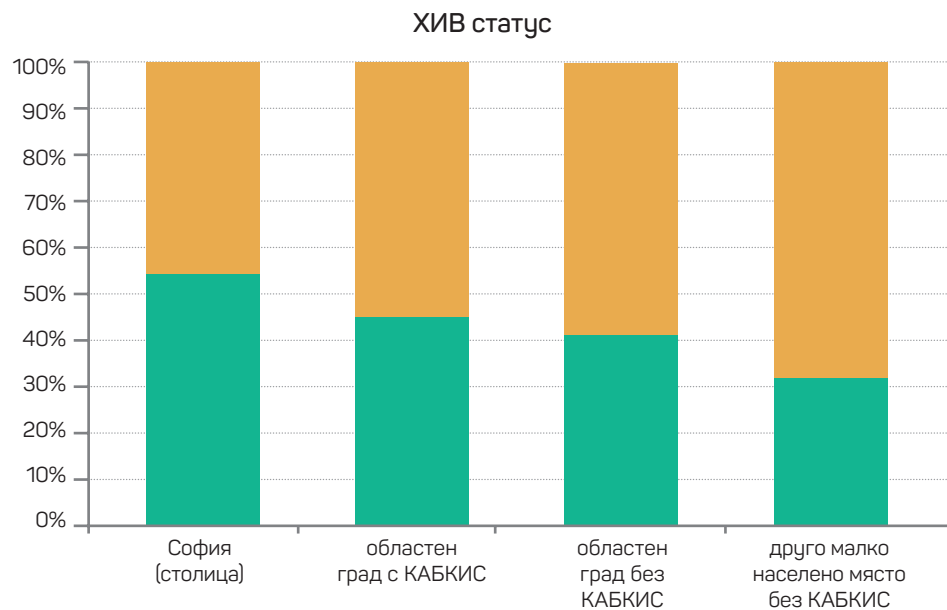

Декларираният ХИВ статус на участниците преди провеждане на домашния тест OraQuick® също е значимо различен в отделните типове населени места. Най-голям дял, знаещи своя (отрицателен) статус са в столицата и съставляват над половината от участниците (54,5%), следвани от областните градове с КАБКИС (45,2%), областните градове без КАБКИС (41,4%), а най-малък е в малките населени места (32,0%), (Фиг. 28). Тези резултати показват, че колкото по-малко услуги за тестване са налични в дадени населени места, толкова по-малък е броят на лицата, които се изследват и това налага нуждата от масови и таргетирани скрийнингови програми за ХИВ, хепатити и СПИ.

Фигура 28.

Разпределение на респондентите според населеното място и техния ХИВ статус (относителен дял)

- отрицателен
- не знам

Времето на последното изследване за ХИВ преди настоящото с домашен тест OraQuick®, предоставен от фондация Сингъл Степ е значимо различно в отделните типове населени места, като тази връзка е валидна както за оригиналния въпрос, така и за рекодирания му варианти с по-малко отговори. Очаквано, в малките населени места тестването е по-отдавна или никога, за разлика от столицата и големите градове (Фиг. 29-31).

Делът на участниците, които никога не са се изследвали за ХИВ в столицата е 23,6% – сам по себе си е висок, но на фона на останалите населени места е значимо по-нисък. В областните центрове с КАБКИС един от всеки трима (32,6%) няма в живота си изследване за ХИВ, докато в другите два типа населени места този дял доближава половината респонденти (съответно 47,5% за областните градове без КАБКИС и 44,5% за най-малките населени места).

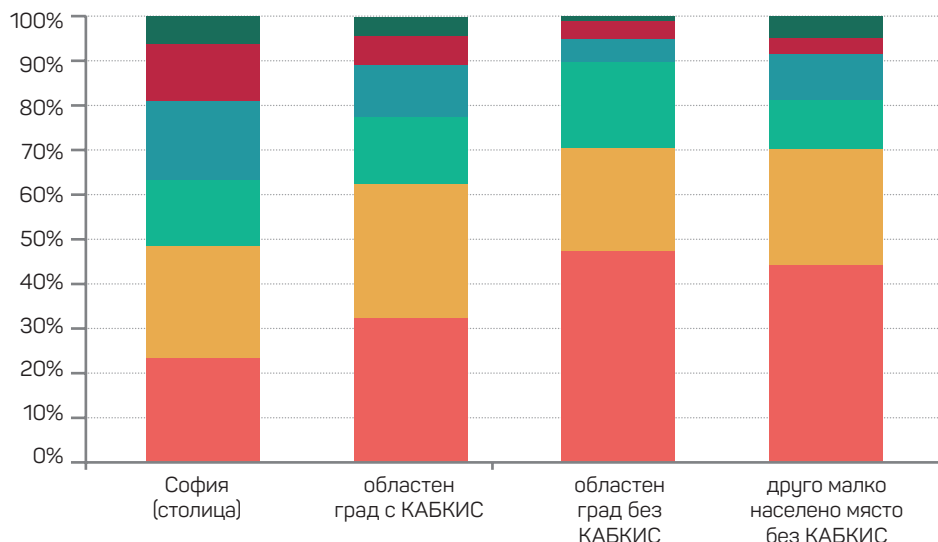
Половината живеещи в София участници (51,3%) са се изследвали за ХИВ през последните 12 месеца, а само една четвърт (25,0%) – преди повече от 12 месеца. В областните градове с КАБКИС делът на скоро изследваните е по-нисък (37,4%) за сметка на нарастване процента на тези, изследвали се преди повече от година (30,0%). В областните градове без КАБКИС и най-малките населени места ситуацията е сходна – 29,3% съответно 29,7% са се изследвали през последната година, а 23,2% и съответно 25,8% за най-малките населени места – преди повече от 12 месеца.

Кога за последно си си правил тест за ХИВ?

Фигура 29.

Разпределение на респондентите според населеното място и времето на последното им изследване за ХИВ (относителен дял)

- Никога
- Повече от година
- Последната година
- Последните 6 месеца
- Последните 3 месеца
- Последния месец

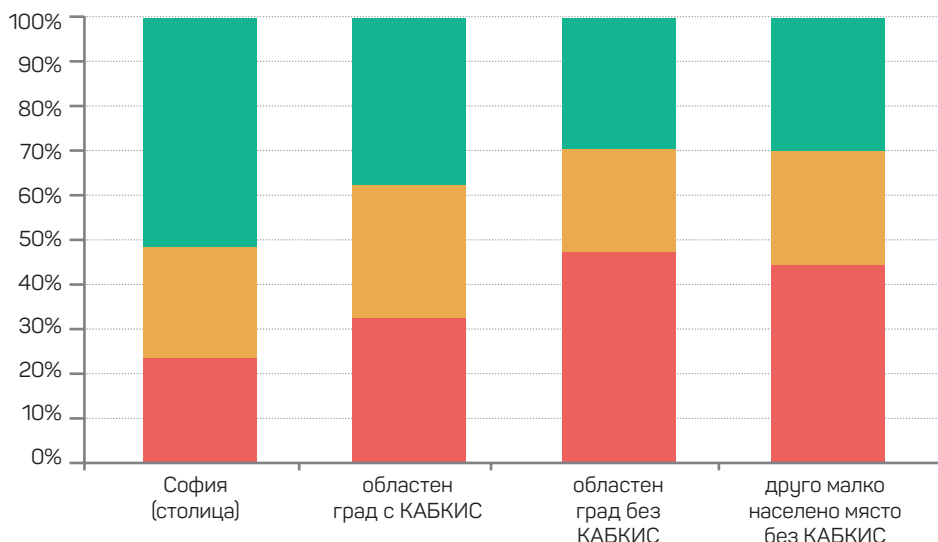

Кога за последно си си правил тест за ХИВ?

Фигура 30.

Разпределение на респондентите според населеното място и времето на последното им изследване за ХИВ (относителен дял)

- Никога
- Преди повече 12 месеца
- Последните 12 месеца

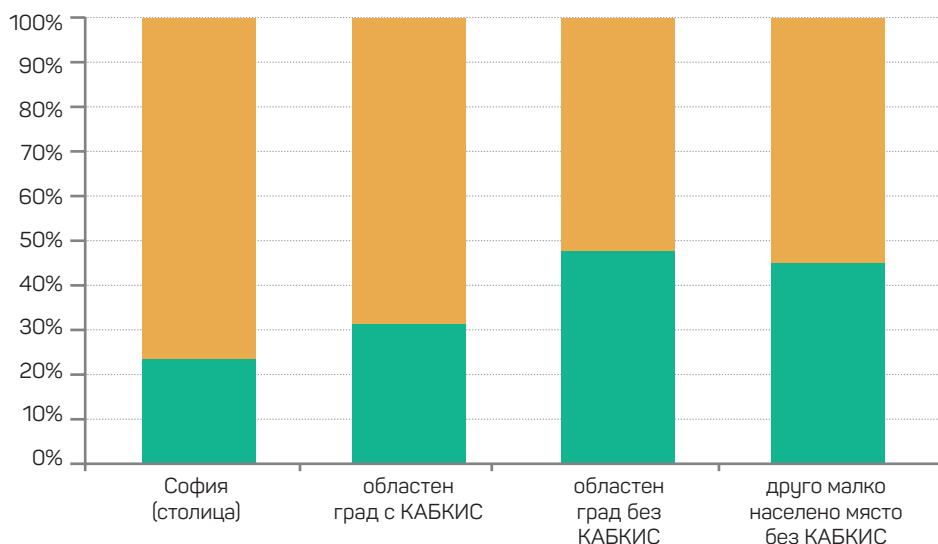

Изследвал ли си се някога за ХИВ?

Фигура 31.

Разпределение на респондентите според населеното място и дали някога са се изследвали за ХИВ (относителен дял)

- не се е изследвал никога
- изследвал се е някога

■ По употреба на презерватив

Изследвано е дали употребата на презерватив е свързана с използването на наркотици, време на последния ХИВ тест, ХИВ статуса, време на последния тест за СПИ и хепатит. Оказва се, че връзката е значима при всички променливи, като тя е валидна както за оригиналната променлива, отразяваща употребата на презерватив, така и за рекодираната с отговори „не + рядко“ спрямо „често + винаги“. Показан е и другият вариант на рекодиране – „винаги“ спрямо всички останали отговори.

Данните показват, че тези, които по-често използват презерватив, по-често са съобщавали, че не ползват наркотици, имат по-близко във времето направен тест за ХИВ, СПИ и хепатит, както и по-често ХИВ статусът им е отрицателен спрямо неизвестен. Най-добре е видима връзката при рекодиране в групите „не+рядко“ спрямо „често+винаги“, затова е илюстрирана с тях (Фиг. 32-40).

Сред декларираните, че използват презерватив често или винаги, делът на употребяващите наркотици е 11,8%, на фона на 18,4% от тези, които са съобщили, че не ползват или рядко ползват кондоми при секс.

Често или винаги използващите презервативи по-често са съобщавали, че имат правено някога изследване за ХИВ (73,5%) спрямо групата на рядко или не използващите кондоми (56,5% са се изследвали за ХИВ в някакъв момент от живота си).

Участниците, съобщили, че често или винаги ползват презерватив, много по-често са се изследвали за ХИВ през последните 12 месеца (47,8%) в сравнение с тези, които рядко ползват или не ползват кондоми (27,5%). За сметка на това тенденцията е обратна при дяловете на тези, които са се изследвали преди повече от 12 месеца: 25,6% сред често/винаги ползващите презервативи спрямо 29% за рядко или никога не използващите.

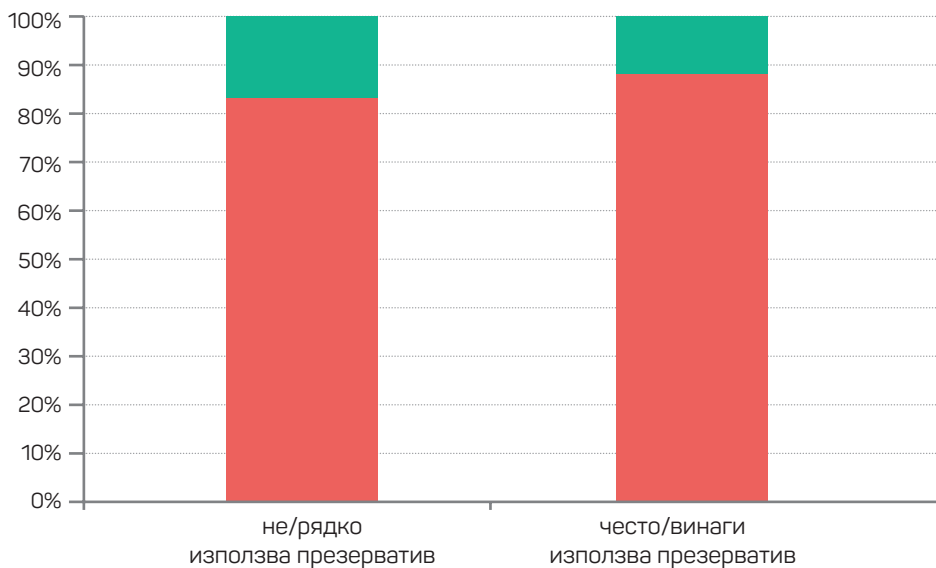
Респондентите, които често/винаги ползват презерватив, много по-често са съобщавали, че са се изследвали за други СПИ (71,3%) на фона на 53,7% сред лицата, които рядко ползват или не ползват кондоми. Същото, но в по-малка степен, важи и за изследване за хепатит – 65,9% от използващите винаги/често презервативи, имат тест за хепатит, правен някога в живота, за разлика от 52,8% от рядко ползващите или не използващите кондоми.

Използваш ли дрога?

Фигура 32.

Разпределение на респондентите според **употребата на презерватив и употребата на наркотици** (относителен дял)

- не
- да, рядко или често

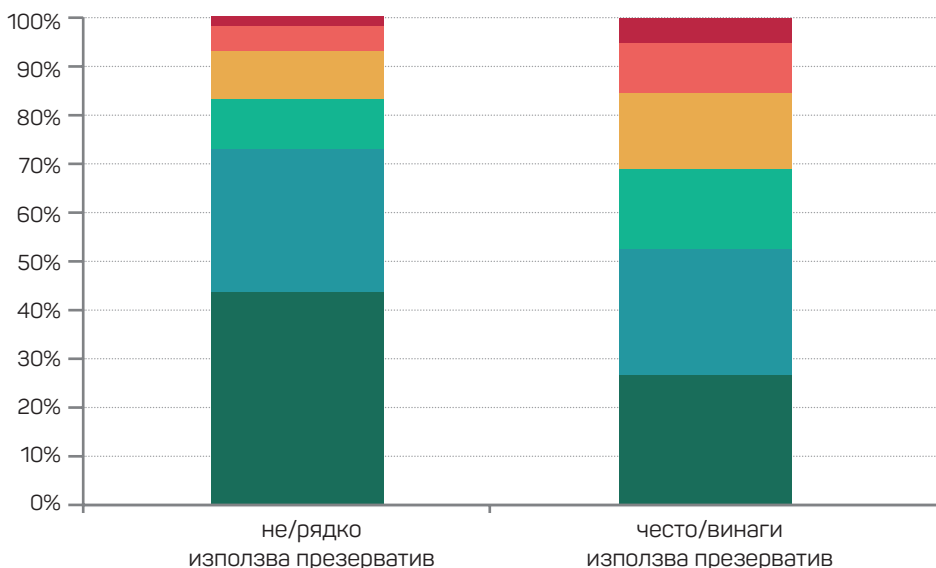

Кога за последно си си правил тест за ХИВ?

Фигура 33.

Разпределение на респондентите според **употребата на презерватив и времето на последния ХИВ тест** (относителен дял)

- Никога
- Преди повече от година
- Последната година
- Последните 6 месеца
- Последните 3 месеца
- Последния месец

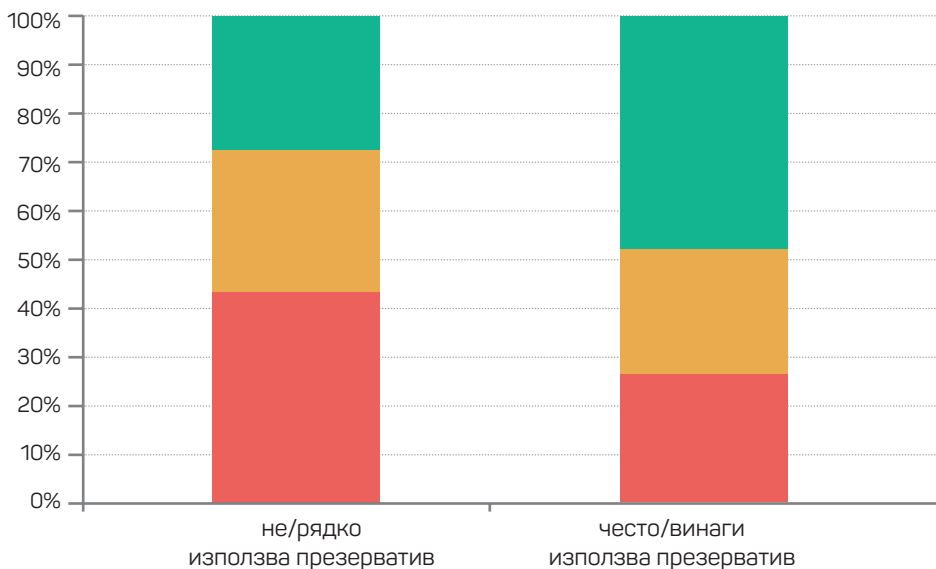

Кога за последно си си правил тест за ХИВ?

Фигура 34.

Разпределение на респондентите според **употребата на презерватив и времето на последния ХИВ тест** (относителен дял)

- Никога
- Преди повече от година
- Последната година

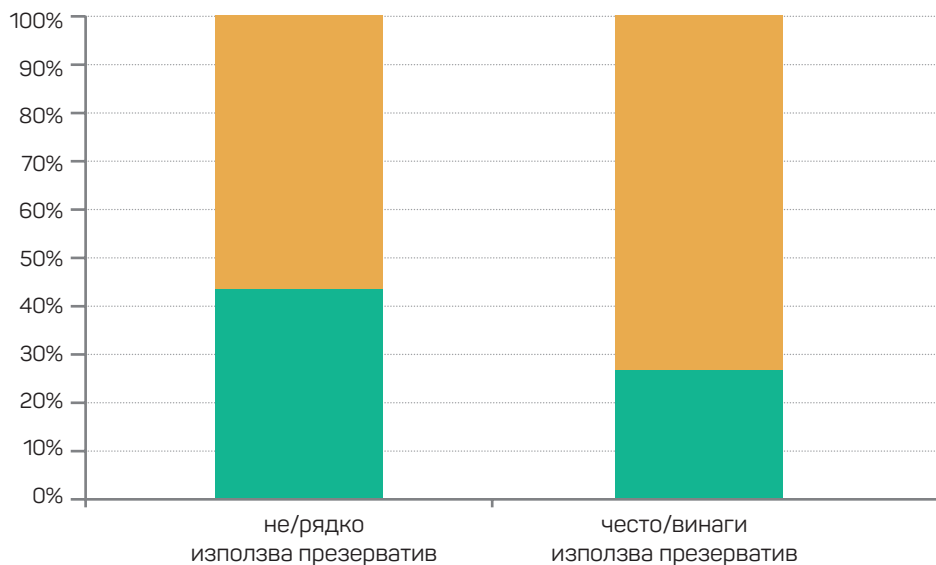

Изследвал ли си се някога за ХИВ?

Фигура 35.

Разпределение на респондентите според **употребата на презерватив и дали са се изследвали за ХИВ** (относителен дял)

- не се е изследвал никога
- изследвал се е някога

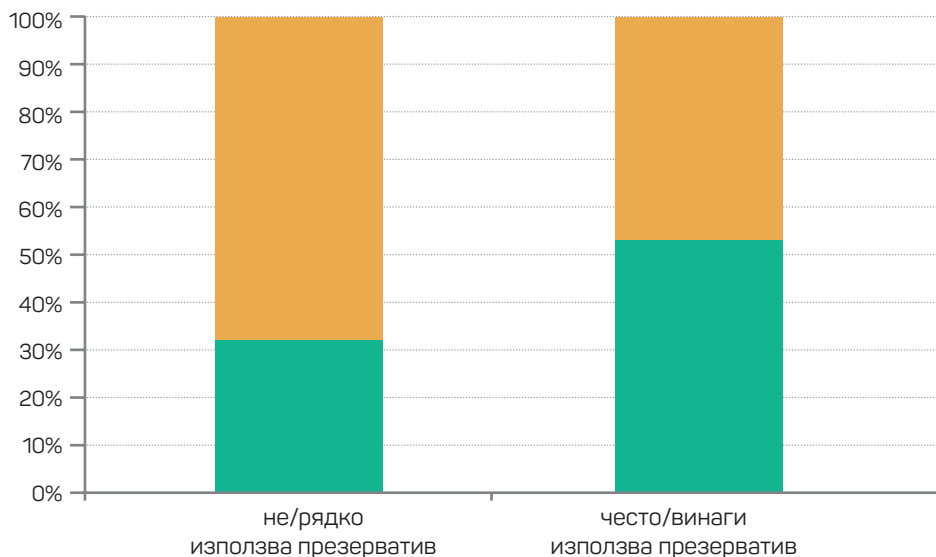

ХИВ статус

Фигура 36.

Разпределение на респондентите според **употребата на презерватив и ХИВ статуса им** (относителен дял)

- отрицателен
- не знам

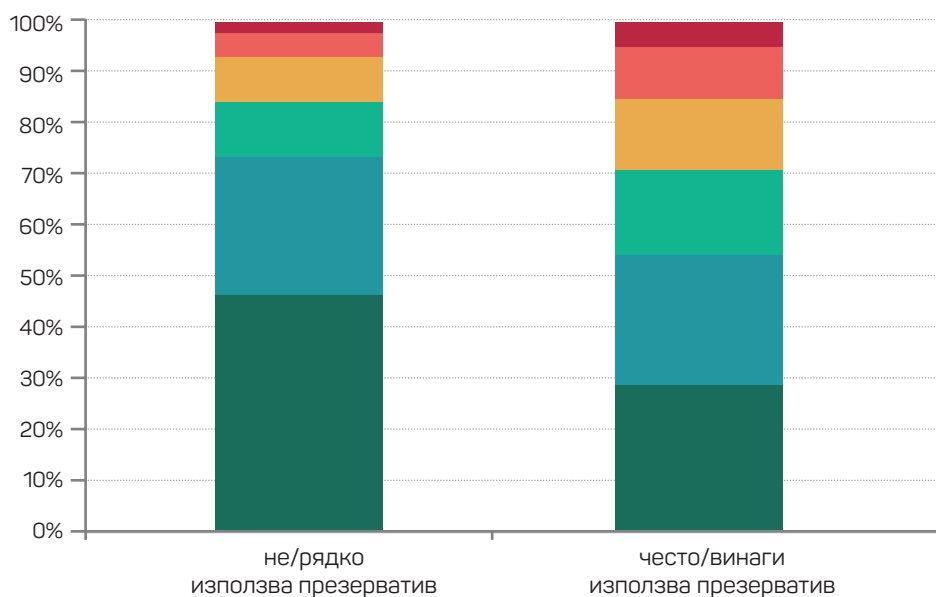

Кога за последно си се тествал за СПИ (освен ХИВ)?

Фигура 37.

Разпределение на респондентите според **употребата на презерватив и времето на последния тест за СПИ** (относителен дял)

- Никога
- Преди повече от година
- Последната година
- Последните 6 месеца
- Последните 3 месеца
- Последния месец

Фигура 38.

Разпределение на респондентите според **употребата на презерватив и дали са се изследвали за СПИ** (относителен дял)

- не се е изследвал никога
- изследвал се е някога

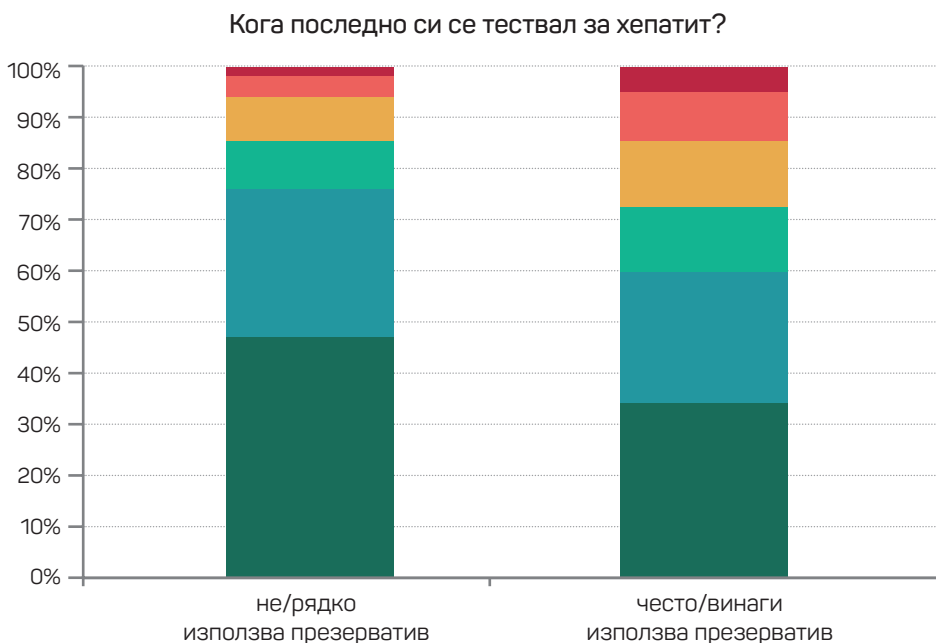

Фигура 38 показва алармираща тенденция за особено високия брой лица, които рядко или никога не използват презерватив, а в същото време не са се изследвали за СПИ никога през живота си. Това налага нуждата от таргетирана кампания в МСМ общността за скрийнинг на хламидия, гонорея, хепатит В и С, сифилис и други инфекции. Интересно е да се разгледа и вторият стълб на графиката, който показва, че тези, които са по-склонни към употреба на презерватив са и по-склонни към изследване за сексуално-предавани инфекции.

Фигура 39.

Разпределение на респондентите според **употребата на презерватив и времето на последния тест за хепатит** (относителен дял)

- Никога
- Преди повече от година
- Последната година
- Последните 6 месеца
- Последните 3 месеца
- Последния месец

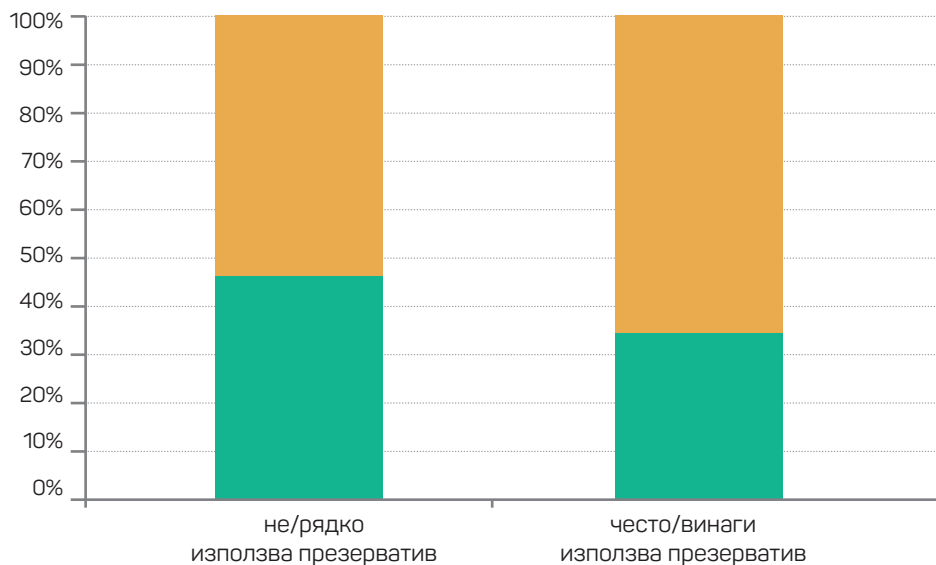

Изследвал ли си се някога за хепатит?

Фигура 40.

Разпределение на респондентите според употребата на презерватив и дали имат тест за хепатит (относителен дял)

- не се е изследвал никога
- изследвал се е някога

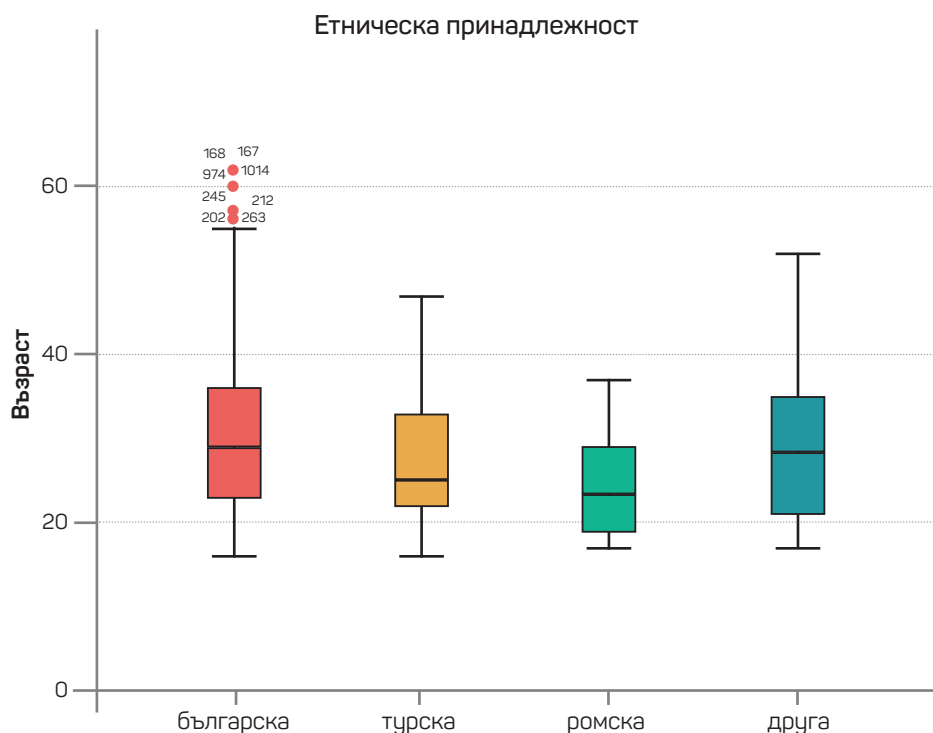

■ По етнос

Четирите групи според техния етнос са значимо различни според възрастта си. Най-млади са ромите (медиана 23 г.), следвани от турците (медиана 25 г.), докато българите и другите етноси са средно по-възрастни (съответно 29 и 28,5 г.) (Фиг. 41).

Фигура 41.

Графика тип кутия на възрастта сред четирите групи лица според етническата им принадлежност

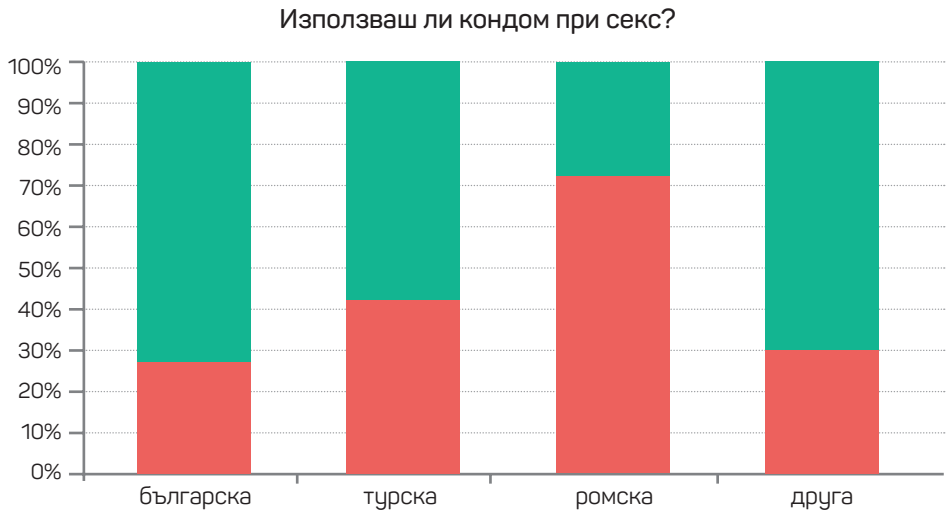
Разпределението на лицата според техния етнос също не винаги отговаря на условията за приложение на хи квадрат анализа, поради това са коментирани само тези двумерни разпределения, при които няма нарушаване на условията на анализа.

Употребата на презерватив при рекодиране на оригиналната променлива в отговори „не+рядко“ спрямо „често+винаги“, е значимо различна сред отделните етноси. Най-често българите (72,8%) и другите етноси (70,0%) декларират че използват презерватив често или винаги, за разлика от турците (57,9%) и ромите (27,6%) (Фиг. 42).

Фигура 42.

Разпределение на респондентите според **етнос и употреба на презерватив** (относителен дял)

- не, рядко
- често + винаги

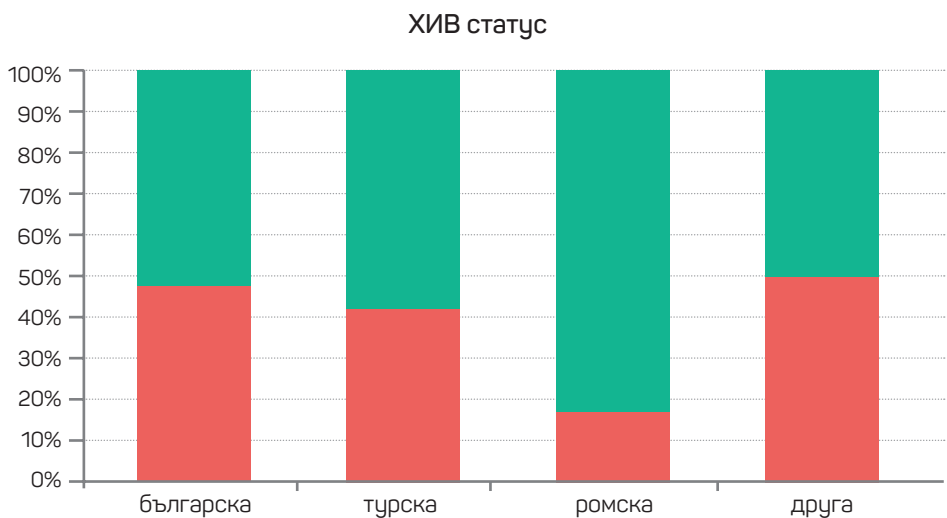

Сред българите, турците и другите етноси почти еднакъв е делът на лицата, знаещи ХИВ статуса си (съответно 47,8%, 42,1% и 50,0%), докато сред ромите много по-малък дял са наясно с него (едва 17,2%).

Фигура 43.

Разпределение на респондентите според **етнос и ХИВ статус** (относителен дял)

- отрицателен
- не знам

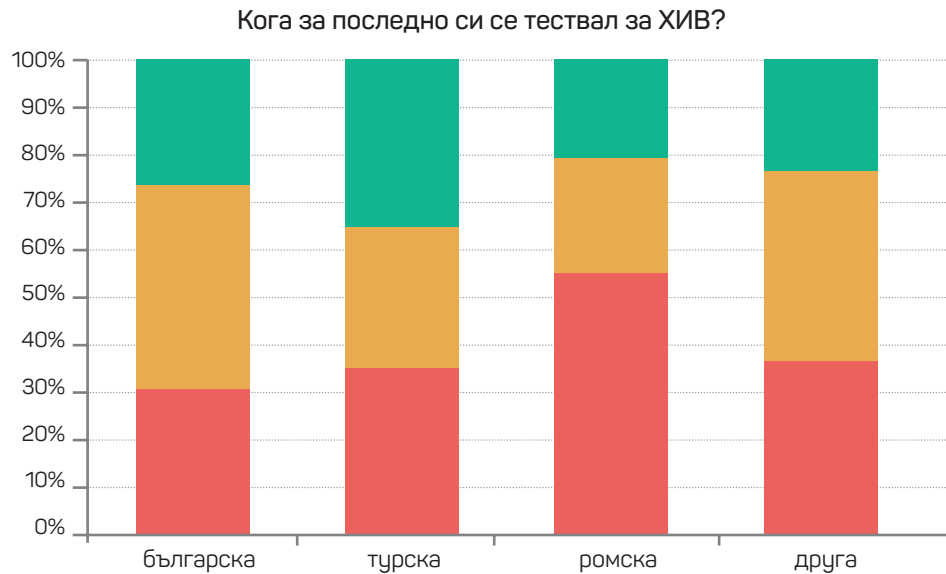
Незнанието на собствения ХИВ статус сред толкова голям дял от ромите се дължи на това, че те никога не са се изследвали за ХИВ – те съставляват над половината от анкетираните роми (55,2%), на фона на едва една трета от всеки от останалите етноси (30,7% за българите, 35,1% за турците и 36,7% за другите етноси). Българите и другите етноси са най-многобройни сред отговорилите, че са се изследвали за ХИВ през последните 12 месеца (съответно 42,9% и 40,0%), на фона на 29,8% от турците и 24,1% от ромите. За сметка на това турците по-често са съобщавали, че са се изследвали преди повече от 12 месеца – 35,1% спрямо 26,5% от българите, 23,3% от другите етноси и 20,7% от ромите (Фиг. 44 и 46).

Интересно е да се провери разпределението на отделните етноси по тип населено място. Оказва се, че анкетираните българи са основно от столицата и областните градове с КАБКИС (съответно 47,1% и 32,0%; сумарно 79,1%) на фона на едва 19,3% турци в София (сумарно столица и областни градове с КАБКИС 47,4%). Разпределението на ромите и другите етноси в столицата и областните градове с КАБКИС е сходно – съответно 65,5% и 63,3%. За сметка на това турският етнос е най-многоброен в малките населени места (38,6%) на фона на едва 15,2% българи, 17,2% роми и 26,7% други етноси (Фиг. 45).

Фигура 44.

Разпределение на респондентите според **етнос и време на последния ХИВ тест** (относителен дял)

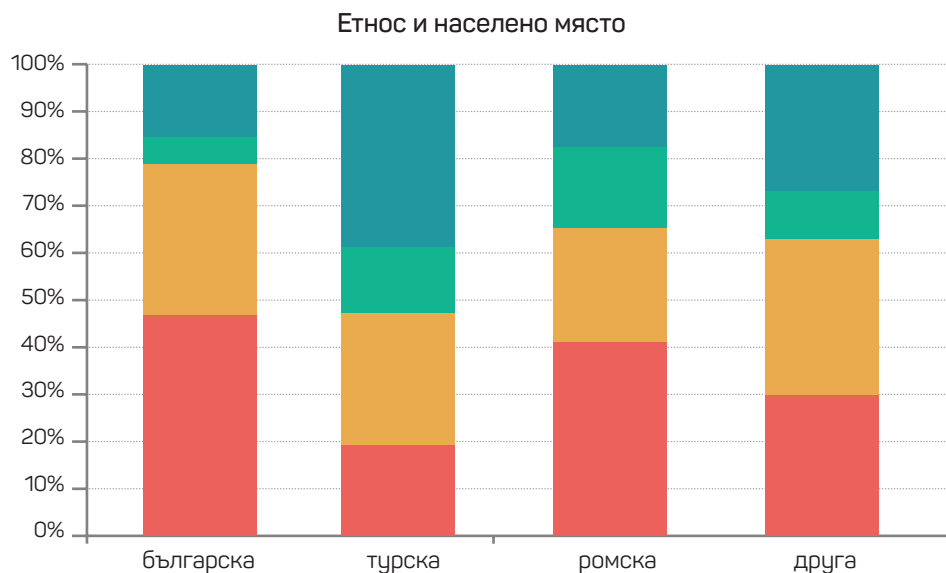
- Никога
- Последната година
- Преди повече от година

Фигура 45.

Разпределение на респондентите според **етнос и населено място** (относителен дял)

- София (столица)
- областен град с КАБКИС
- областен град без КАБКИС
- друго малко населено място без КАБКИС

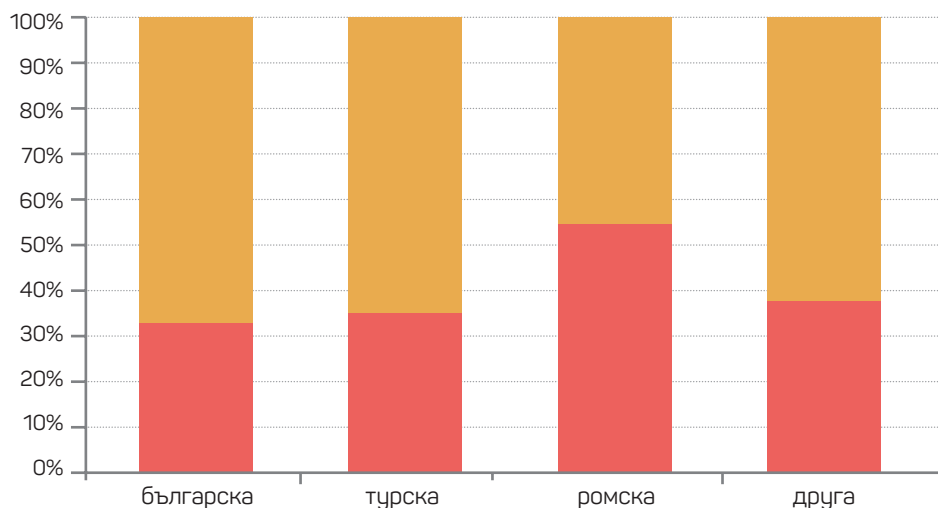

Тествал ли си се някога за ХИВ?

Фигура 46.

Разпределение на респондентите според етнос и дали някога са правили тест за ХИВ (относителен дял)

- не се е изследвал никога
- изследвал се е някога

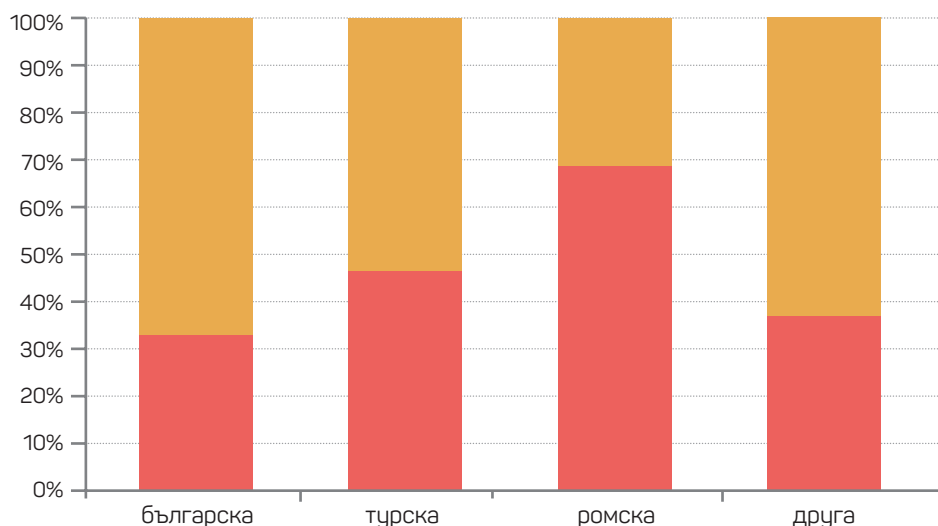
Ситуацията при изследванията за СПИ и хепатит е сходна с тази по отношение на ХИВ – ромите най-рядко са правили такива изследвания (съответно 31,0% са се изследвали за СПИ и 34,5% за хепатит), а на второ място по неизследване са турците (съответно 54,4% за СПИ и 52,6% за хепатит). Българите и другите етноси са сходни по отношение на предходни изследвания за СПИ и хепатит, приблизително двама от всеки трима съобщават, че някога са се тествали (Фиг. 47-48).

Изследвал ли си се някога за СПИ?

Фигура 47.

Разпределение на респондентите според етнос и дали някога са правили тест за СПИ (относителен дял)

- не се е изследвал никога
- изследвал се е някога

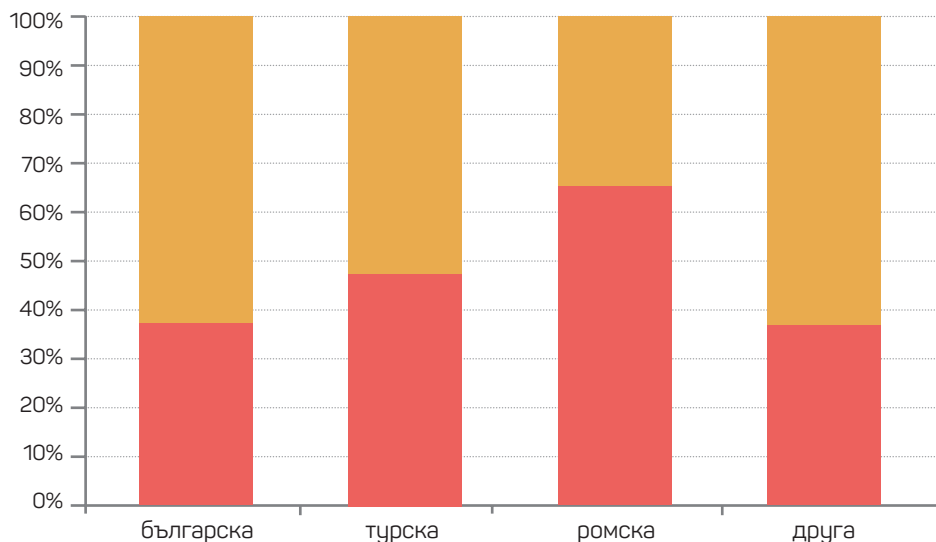

Изследвал ли си се някога за хепатит?

Фигура 48.

Разпределение на респондентите според **етнос и дали някога са правили тест за хепатит** (относителен дял)

- не се е изследвал никога
- изследвал се е някога

■ Индикатор за напредъка³² – % MSM, изследвани за ХИВ през последните 12 месеца, които си знаят резултата

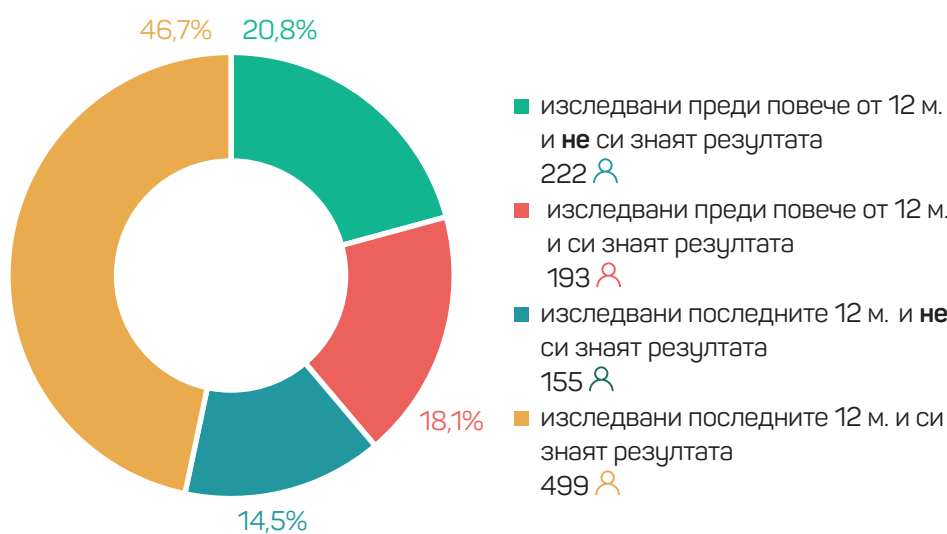
Изчисленият процент не е показателен, защото тук не се включват онези мъже, които са с положителен резултат за ХИВ – те няма да потърсят домашния ХИВ тест. Тъй като се изчислява за мъже, другите респонденти (транс хората) са изключени.

Индикаторът изисква отделяне само на тези мъже, които някога са правили тест за ХИВ. Сред тях се определя делът на изследваните през последните 12 месеца, които са получили резултата си.

Мъжете с изследване за ХИВ някога през живота си са 1069. От тях 654 са изследвани през последните 12 месеца. От тези мъже 499 са получили своя резултат. Стойността на индикатора е 46,7% (Фиг. 49).

Фигура 49.

Разпределение на респондентите според **времето на последния им ХИВ тест и дали са получили своя резултат** (относителен дял; абсолютен брой)

32. Global AIDS Monitoring, UNAIDS, 2018
http://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/2017-Global-AIDS-Monitoring_en.pdf

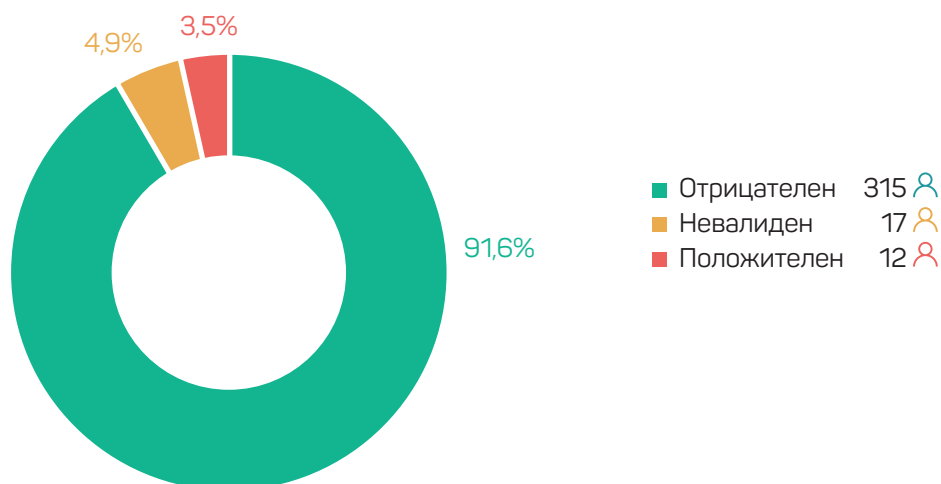
Анкета след тестване

Обща характеристика

Всички 332 отговорили участници са съобщили, че са направили получения тест. При почти всички от тях (94,9%) полученият резултат е отрицателен, докато при останалите 5,1% е невалиден. Допълнително още 12 лица са съобщили по телефона за положителен резултат. Двама от тях са били с фалшиво положителен тест, тъй като впоследствие са изследвани в КАБКИС и резултатът им е бил отрицателен. На Фиг. 50 са представени всички 344 лица, върнали резултат и техните относителни дялове са преизчислени – съответно 91,6% с отрицателен резултат, 4,9% с невалиден и 3,5% – с положителен. Важно е да отбележим, че има вероятност допълнителен брой от клиентите с положителен резултат да не са се свързали с нас, за да ни уведомят.

Фигура 50.

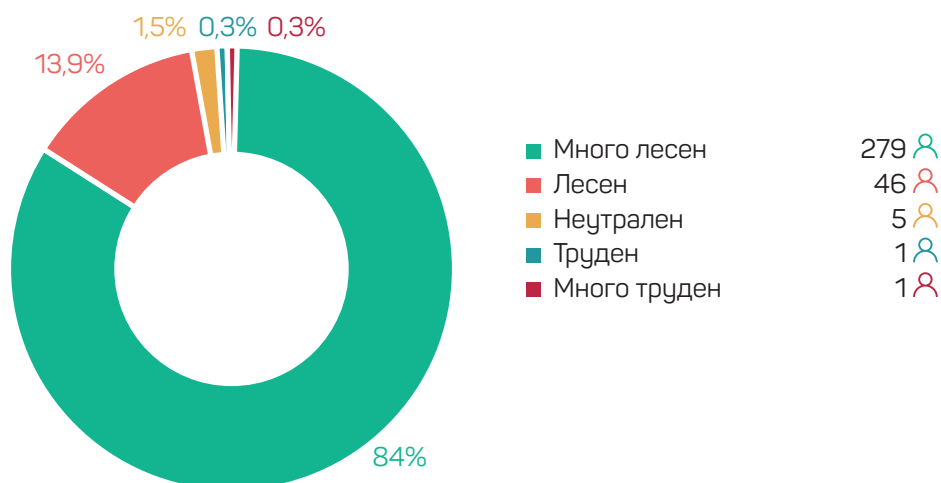
Разпределение на респондентите според отговорите им на въпроса „Какъв беше резултатът от теста“ (относителен дял; абсолютен брой)

Според над четирима от всеки петима (84,0%) процесът от поръчката на теста до самото изследване за ХИВ у дома е „много лесен“. Като лесен са го определили 13,9%, а 1,5% са дали неутрален отговор – нито лесен, нито труден. За 0,3% (едно лице) процесът е труден, а за още толкова – много труден.

Фигура 51.

Разпределение на респондентите според отговорите им на въпроса „Как оценяваш процеса – от поръчката до тестването?“ (относителен дял; абсолютен брой)

Поглед „в дълбочина“

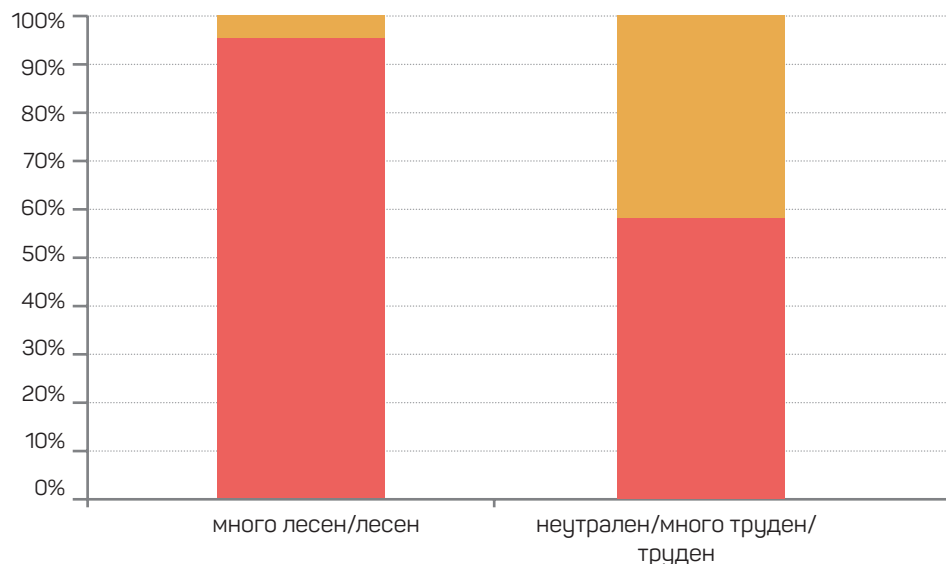
Изследвана е връзката между резултата от теста на респондентите и тяхната оценка за процеса от поръчка до тестване. Поради големия брой клетки в таблицата, отговорите на въпроса за оценка на процеса са рекодирани в две категории – двете положителни са обединени в една, както и двете отрицателни са обединени, заедно с неутралния отговор.

Резултатите показват, че сред оценените процеса като лесен или много лесен, преобладават участниците с отрицателен (но валиден) резултат, а тези с невалиден са едва 4,3%. За сметка на това сред далите оценка на процеса като труден, много труден или неутрална, делът на невалидните тестове е 40% ($p < 0,001$). Този резултат ни позволява да направим предположение, че някои от невалидните тестове може би не са приложени правилно.

Фигура 52.

Разпределение на респондентите според отговорите им на въпросите „Как оценяваш процеса – от поръчката до тестването?“ и „Какъв беше резултатът от теста?“ (относителен дял)

- отрицателен
- невалиден

Положителни резултати от тестването за ХИВ

От общо 900 изпратени теста до посочени адреси на потребители в 120 населени места, 12 души заявиха за положителен резултат. Всички те са български граждани на възраст под 30 години, а в преобладаващата си част са под 25 годишна възраст. От тях двама се оказаха фалшиво положителни, след като направиха кръвен тест в КАБКИС. Останалите 10 бяха потвърдени като положителни. Нито един транс човек не е докладвал положителен резултат. Важно е да се отбележи, че е твърде възможно допълнителен брой клиенти с положителни резултати да не са пожелали да се свържат с нас заради значителните страх и стигма в страната. Контактът с всички, пожелали да споделят своя резултат беше осъществяван чрез горещата телефонна линия, на която потребителите можеха във всеки момент да получат подкрепа от специалист на фондация Сингъл Степ. За тях най-трудни бяха първите часове и дни след получаване на резултата, но благодарение на усилията на екипа ни и постоянния контакт, успяха да превъзмогнат първоначалната паника и уплаха от новината. Потребителите, които желаеха, продължиха контакта с експерта по ХИВ на фондация Сингъл Степ и бяха напътствани как да достигнат до лечение и грижи в някой от петте специализирани сектора за лечение на ХИВ/СПИН в страната. Тези от потребителите, които успяха бързо да започнат терапия вече са с неоткриваем вирусен товар и проследяването на здравословното им и емоционално състояние върви успешно. Пред особени трудности са изправени онези, които живеят далеч от някой от петте сектора за лечение, защото това е свързано с пътуване и отсъствие от дома, работа и учебни занятия. Част от потребителите до сега не са имали особено значително взаимодействие със здравната система и процесът за достигане до лечение за тях е силно фрустриращ и непонятен, което налага допълнителни усилия за тяхната подкрепа. Част от обратната връзка е, че би било добре пациентите, на които наскоро е поставена тази диагноза да получават повече подкрепа в лечебното заведение, било от психолог или от пациентски представител, който да им помогне да се справят с процедурите и да им окаже емоционална подкрепа.

Всички те са български граждани под 30 години, а болшинството – под 25-годишна възраст.

Приложение.

Едномерни и двумерни разпределения

		п	%
Възраст	16-19	213	13,5%
	20-29	639	40,6%
	30-39	493	31,3%
	40-49	198	12,6%
	50+	31	2,0%
Пол сега	Мъж	1535	97,5%
	Транс хора	39	2,5%
Правил ли си секс с мъж през последните 12 месеца?	Да	1574	100,0%
Населено място	непосочено	10	0,6%
	Благоевград	24	1,5%
	Бургас	85	5,4%
	Варна	150	9,5%
	Велико Търново	42	2,7%
	Видин	7	0,4%
	Враца	10	0,6%
	Габрово	18	1,1%
	Добрич	16	1,0%
	Кърджали	8	0,5%
	Кюстендил	8	0,5%
	Ловеч	8	0,5%
	Монтана	10	0,6%
	Пазарджик	26	1,7%
	Перник	22	1,4%
	Плевен	31	2,0%
	Пловдив	171	10,9%
	Разград	6	0,4%
	Русе	29	1,8%
	Силистра	4	0,3%
	Сливен	17	1,1%
	Смолян	13	0,8%
	София област	22	1,4%
	София (столица)	718	45,6%
	Стара Загора	57	3,6%
	Търговище	5	0,3%
	Хасково	17	1,1%
Шумен	22	1,4%	
Ямбол	18	1,1%	

Използваш ли кондом при секс?	Не	121	7,7%
	Рядко	330	21,0%
	Често	689	43,8%
	Винаги	434	27,6%
Използваш ли дрога?	Не	1358	86,3%
	Да, рядко	180	11,4%
	Да, често	36	2,3%
ХИВ статус	Отрицателен	741	47,1%
	Не знам	833	52,9%
Кога за последно си си правил тест за ХИВ?	Последния месец	78	5,0%
	Последните 3 месеца	137	8,7%
	Последните 6 месеца	217	13,8%
	Последната година	229	14,5%
	Преди повече от година	419	26,6%
	Никога	494	31,4%
Кой метод би избрал за тестване за ХИВ?	Безплатен тест вкъщи	967	61,4%
	Платен тест вкъщи (ако няма безплатен)	158	10,0%
	Здравен център	386	24,5%
	Мобилна лаборатория	63	4,0%
Кога последно си се тествал за сексуално предавани инфекции (освен ХИВ)?	Последния месец	64	4,1%
	Последните 3 месеца	136	8,6%
	Последните 6 месеца	196	12,5%
	Последната година	237	15,1%
	Преди повече от година	410	26,0%
	Никога	531	33,7%
Кога последно си се тествал за хепатит?	Последния месец	58	3,7%
	Последните 3 месеца	128	8,1%
	Последните 6 месеца	184	11,7%
	Последната година	188	11,9%
	Преди повече от година	420	26,7%
	Никога	596	37,9%
Етническа принадлежност	Българска	1458	92,6%
	Турска	57	3,6%
	Ромска	29	1,8%
	Друга	30	1,9%
Как научи за тази кампания?	Facebook	284	18,0%
	Grindr	910	57,8%
	Instagram	218	13,9%
	Single Step website	69	4,4%
	Друго	10	0,6%
	TV	26	1,7%
	Internet	6	0,4%
	Приятел/познат/ партньор	51	3,2%

Как научи за тази кампания?			
	Facebook	284	18,00%
	Grindr	910	57,80%
	Instagram	218	13,90%
	Single Step website	69	4,40%
	Друго	42	2,70%
	Приятел/познат/партньор	51	3,20%

	Медиана	Мин	Макс
Възраст	29	16	62

Възраст	р<0,001		
Мъж	N	Брой	1535
		Липсва	0
	Медиана		29,00
	Минимална		16
	Максимална		62
Транс хора	N	Брой	39
		Липсва	0
	Медиана		20,00
	Минимална		16
	Максимална		41

		Пол сега				р
		мъж		транс хора		
		п	%	п	%	
Използваш ли кондом при секс?	не/рядко	429	27,9%	22	56,4%	<0,001
	често/винаги	1106	72,1%	17	43,6%	
Използваш ли кондом при секс?	не/рядко/често	1106	72,1%	34	87,2%	0,044
	винаги	429	27,9%	5	12,8%	
Използваш ли дрога?	Не	1333	86,8%	25	64,1%	<0,001
	Да, рядко или често	202	13,2%	14	35,9%	
ХИВ статус	Отрицателен	735	47,9%	6	15,4%	<0,001
	Не знам	800	52,1%	33	84,6%	
Изследване за ХИВ	не се е изследвал никога	466	30,4%	28	71,8%	<0,001
	изследвал се е някога	1069	69,6%	11	28,2%	
Кога за последно си си правил тест за ХИВ?	Никога	466	30,4%	28	71,8%	<0,001
	Последните 12 месеца	654	42,6%	7	17,9%	
	Преди повече от 12 месеца	415	27,0%	4	10,3%	
Изследване за СПИ	не се е изследвал никога	507	33,0%	24	61,5%	<0,001
	изследвал се е някога	1028	67,0%	15	38,5%	
Изследване за хепатит	не се е изследвал никога	570	37,1%	26	66,7%	<0,001
	изследвал се е някога	965	62,9%	13	33,3%	

		Населено място								p
		София (столица)		Областен град с КАБКИС		Областен без КАБКИС		друго малко населено място без КАБКИС		
		n	%	n	%	n	%	n	%	
Възраст	16-19	62	8,6%	73	14,6%	20	20,2%	58	22,7%	<0,001
	20-29	301	41,9%	206	41,2%	35	35,4%	97	37,9%	
	30-39	238	33,1%	163	32,6%	37	37,4%	55	21,5%	
	40-49	104	14,5%	48	9,6%	6	6,1%	40	15,6%	
	50+	14	1,9%	10	2,0%	1	1,0%	6	2,3%	
Пол сега	Мъже	705	98,1%	485	97,0%	96	97,0%	249	97,3%	0,660*
	Транс хора	14	1,9%	15	3,0%	3	3,0%	7	2,7%	
Използваш ли кондом при секс?	Не	51	7,1%	36	7,2%	12	12,1%	22	8,6%	<0,001
	Рядко	106	14,7%	111	22,2%	33	33,3%	80	31,3%	
	Често	328	45,6%	217	43,4%	37	37,4%	107	41,8%	
	Винаги	234	32,5%	136	27,2%	17	17,2%	47	18,4%	
Използваш ли кондом при секс?	не/рядко	157	21,8%	147	29,4%	45	45,5%	102	39,8%	<0,001
	често/винаги	562	78,2%	353	70,6%	54	54,5%	154	60,2%	
Използваш ли кондом при секс?	не/рядко/често	485	67,5%	364	72,8%	82	82,8%	209	81,6%	<0,001
	винаги	234	32,5%	136	27,2%	17	17,2%	47	18,4%	
Използваш ли дрога?	Не	611	85,0%	439	87,8%	85	85,9%	223	87,1%	0,607*
	Да, рядко	92	12,8%	47	9,4%	12	12,1%	29	11,3%	
	Да, често	16	2,2%	14	2,8%	2	2,0%	4	1,6%	
Използваш ли дрога?	Не	611	85,0%	439	87,8%	85	85,9%	223	87,1%	0,538
	Да, рядко или често	108	15,0%	61	12,2%	14	14,1%	33	12,9%	
ХИВ статус	Отрицателен	392	54,5%	226	45,2%	41	41,4%	82	32,0%	<0,001
	Не знам	327	45,5%	274	54,8%	58	58,6%	174	68,0%	
Кога за последно си си правил тест за ХИВ?	Последния месец	44	6,1%	21	4,2%	1	1,0%	12	4,7%	<0,001
	Последните 3 месеца	91	12,7%	33	6,6%	4	4,0%	9	3,5%	
	Последните 6 месеца	127	17,7%	58	11,6%	5	5,1%	27	10,5%	
	Последната година	107	14,9%	75	15,0%	19	19,2%	28	10,9%	
	Преди повече от година	180	25,0%	150	30,0%	23	23,2%	66	25,8%	
	Никога	170	23,6%	163	32,6%	47	47,5%	114	44,5%	
Кога за последно си си правил тест за ХИВ?	Никога	170	23,6%	163	32,6%	47	47,5%	114	44,5%	<0,001
	Последните 12 месеца	369	51,3%	187	37,4%	29	29,3%	76	29,7%	
	Преди повече от 12 месеца	180	25,0%	150	30,0%	23	23,2%	66	25,8%	
Изследване за ХИВ	не се е изследвал никога	170	23,6%	163	32,6%	47	47,5%	114	44,5%	<0,001
	изследвал се е някога	549	76,4%	337	67,4%	52	52,5%	142	55,5%	
Кой метод би избрал за тестване за ХИВ?	Безплатен тест вкъщи	426	59,2%	306	61,2%	71	71,7%	164	64,1%	0,216*
	Платен тест вкъщи (ако няма безплатен)	70	9,7%	54	10,8%	6	6,1%	28	10,9%	
	Здравен център	197	27,4%	117	23,4%	20	20,2%	52	20,3%	
	Мобилна лаборатория	26	3,6%	23	4,6%	2	2,0%	12	4,7%	

Кога последно си се тествал за сексуално предавани инфекции (освен ХИВ)?	Последния месец	40	5,6%	14	2,8%	2	2,0%	8	3,1%	<0,001
	Последните 3 месеца	89	12,4%	32	6,4%	4	4,0%	11	4,3%	
	Последните 6 месеца	125	17,4%	45	9,0%	9	9,1%	17	6,6%	
	Последната година	112	15,6%	75	15,0%	15	15,2%	35	13,7%	
	Преди повече от година	176	24,5%	144	28,8%	23	23,2%	67	26,2%	
	Никога	177	24,6%	190	38,0%	46	46,5%	118	46,1%	
Изследване за СПИ	не се е изследвал никога	177	24,6%	190	38,0%	46	46,5%	118	46,1%	<0,001
	изследвал се е някога	542	75,4%	310	62,0%	53	53,5%	138	53,9%	
Кога последно си се тествал за хепатит?	Последния месец	42	5,8%	8	1,6%	1	1,0%	7	2,7%	<0,001
	Последните 3 месеца	87	12,1%	30	6,0%	2	2,0%	9	3,5%	
	Последните 6 месеца	108	15,0%	48	9,6%	5	5,1%	23	9,0%	
	Последната година	87	12,1%	62	12,4%	7	7,1%	32	12,5%	
	Преди повече от година	183	25,5%	141	28,2%	27	27,3%	69	27,0%	
	Никога	212	29,5%	211	42,2%	57	57,6%	116	45,3%	
Изследване за хепатит	не се е изследвал никога	212	29,5%	211	42,2%	57	57,6%	116	45,3%	<0,001
	изследвал се е някога	507	70,5%	289	57,8%	42	42,4%	140	54,7%	
Етническа принадлежност	Българска	687	95,5%	467	93,4%	83	83,8%	221	86,3%	<0,001*
	Турска	11	1,5%	16	3,2%	8	8,1%	22	8,6%	
	Ромска	12	1,7%	7	1,4%	5	5,1%	5	2,0%	
	Друга	9	1,3%	10	2,0%	3	3,0%	8	3,1%	
Как научи за тази кампания?	Facebook	129	17,9%	78	15,6%	20	20,2%	57	22,3%	0,054*
	Grindr	410	57,0%	302	60,4%	56	56,6%	142	55,5%	
	Instagram	114	15,9%	69	13,8%	7	7,1%	28	10,9%	
	Single Step website	27	3,8%	22	4,4%	9	9,1%	11	4,3%	
	Друго	16	2,2%	18	3,6%	2	2,0%	6	2,3%	
	Приятел/познат/ партньор	23	3,2%	11	2,2%	5	5,1%	12	4,7%	

Възраст	р<0,001		
София (столица)	,	Брой	719
		Липсва	0
	Медиана	29,00	29,00
	Минимална	16	16
	Максимална	62	62
Областен град с КАБКИС	N	Брой	500
		Липсва	0
	Медиана	28,00	20,00
	Минимална	16	16
	Максимална	60	41
Областен град без КАБКИС	N	Брой	99
		Липсва	0
	Медиана	28,00	20,00
	Минимална	16	16
	Максимална	51	41
друго малко населено място без КАБКИС	N	Брой	256
		Липсва	0
	Медиана	26,00	20,00
	Минимална	16	16
	Максимална	56	41

		Етническа принадлежност								р
		Българска		Турска		Ромска		Друга		
		п	%	п	%	п	%	п	%	
Възраст	16-19	195	13,4%	4	7,0%	8	27,6%	6	20,0%	0,003*
	20-29	577	39,6%	38	66,7%	14	48,3%	10	33,3%	
	30-39	468	32,1%	8	14,0%	7	24,1%	10	33,3%	
	40-49	188	12,9%	7	12,3%	0	0,0%	3	10,0%	
	50+	30	2,1%	0	0,0%	0	0,0%	1	3,3%	
Пол сега	Мъже	1423	97,6%	56	98,2%	27	93,1%	29	96,7%	0,459*
	Транс хора	35	2,4%	1	1,8%	2	6,9%	1	3,3%	
Населено място	София (столица)	687	47,1%	11	19,3%	12	41,4%	9	30,0%	<0,001*
	Областен град с КАБКИС	467	32,0%	16	28,1%	7	24,1%	10	33,3%	
	Областен без КАБКИС	83	5,7%	8	14,0%	5	17,2%	3	10,0%	
	друго малко населено място без КАБКИС	221	15,2%	22	38,6%	5	17,2%	8	26,7%	
Област	непосочено	9	0,6%	1	1,8%	0	0,0%	0	0,0%	<0,001*
	Благоевград	22	1,5%	2	3,5%	0	0,0%	0	0,0%	
	Бургас	79	5,4%	5	8,8%	0	0,0%	1	3,3%	
	Варна	132	9,1%	10	17,5%	1	3,4%	7	23,3%	
	Велико Търново	39	2,7%	2	3,5%	1	3,4%	0	0,0%	
	Видин	7	0,5%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	
	Враца	10	0,7%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	
	Габрово	17	1,2%	1	1,8%	0	0,0%	0	0,0%	
	Добрич	15	1,0%	0	0,0%	1	3,4%	0	0,0%	

Кърджали	7	0,5%	1	1,8%	0	0,0%	0	0,0%		
Кюстендил	8	0,5%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%		
Ловеч	7	0,5%	1	1,8%	0	0,0%	0	0,0%		
Монтана	9	0,6%	0	0,0%	1	3,4%	0	0,0%		
Пазарджик	24	1,6%	0	0,0%	2	6,9%	0	0,0%		
Перник	18	1,2%	0	0,0%	2	6,9%	2	6,7%		
Плевен	29	2,0%	2	3,5%	0	0,0%	0	0,0%		
Пловдив	160	11,0%	5	8,8%	2	6,9%	4	13,3%		
Разград	3	0,2%	2	3,5%	0	0,0%	1	3,3%		
Русе	27	1,9%	2	3,5%	0	0,0%	0	0,0%		
Силистра	3	0,2%	0	0,0%	0	0,0%	1	3,3%		
Сливен	14	1,0%	2	3,5%	0	0,0%	1	3,3%		
Смолян	12	0,8%	0	0,0%	0	0,0%	1	3,3%		
София област	22	1,5%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%		
София (столица)	686	47,1%	11	19,3%	12	41,4%	9	30,0%		
Стара Загора	51	3,5%	3	5,3%	3	10,3%	0	0,0%		
Търговище	3	0,2%	1	1,8%	0	0,0%	1	3,3%		
Хасково	15	1,0%	1	1,8%	1	3,4%	0	0,0%		
Шумен	16	1,1%	5	8,8%	1	3,4%	0	0,0%		
Ямбол	14	1,0%	0	0,0%	2	6,9%	2	6,7%		
Използваш ли кондом при секс?	Не	105	7,2%	5	8,8%	7	24,1%	4	13,3%	<0,001*
	Рядко	292	20,0%	19	33,3%	14	48,3%	5	16,7%	
	Често	652	44,7%	23	40,4%	3	10,3%	11	36,7%	
	Винаги	409	28,1%	10	17,5%	5	17,2%	10	33,3%	
Използваш ли кондом при секс?	не/рядко	397	27,2%	24	42,1%	21	72,4%	9	30,0%	<0,001
	често/винаги	1061	72,8%	33	57,9%	8	27,6%	21	70,0%	
Използваш ли кондом при секс?	не/рядко/често	1049	71,9%	47	82,5%	24	82,8%	20	66,7%	0,166
	винаги	409	28,1%	10	17,5%	5	17,2%	10	33,3%	
Използваш ли дрога?	Не	1261	86,5%	50	87,7%	23	79,3%	24	80,0%	0,504*
	Да, рядко	165	11,3%	7	12,3%	3	10,3%	5	16,7%	
	Да, често	32	2,2%	0	0,0%	3	10,3%	1	3,3%	
Използваш ли дрога?	Не	1261	86,5%	50	87,7%	23	79,3%	24	80,0%	0,538
	Да, рядко или често	197	13,5%	7	12,3%	6	20,7%	6	20,0%	
ХИВ статус	Отрицателен	697	47,8%	24	42,1%	5	17,2%	15	50,0%	0,01
	Не знам	761	52,2%	33	57,9%	24	82,8%	15	50,0%	
Кога за последно си си правил тест за ХИВ?	Последния месец	65	4,5%	5	8,8%	1	3,4%	7	23,3%	<0,001*
	Последните 3 месеца	129	8,8%	4	7,0%	1	3,4%	3	10,0%	
	Последните 6 месеца	212	14,5%	3	5,3%	1	3,4%	1	3,3%	
	Последната година	219	15,0%	5	8,8%	4	13,8%	1	3,3%	
	Преди повече от година	386	26,5%	20	35,1%	6	20,7%	7	23,3%	
	Никога	447	30,7%	20	35,1%	16	55,2%	11	36,7%	

Кога за последно си си правил тест за ХИВ?	Никога	447	30,7%	20	35,1%	16	55,2%	11	36,7%	0,033
	Последните 12 месеца	625	42,9%	17	29,8%	7	24,1%	12	40,0%	
	Преди повече от 12 месеца	386	26,5%	20	35,1%	6	20,7%	7	23,3%	
Изследване за ХИВ	не се е изследвал никога	447	30,7%	20	35,1%	16	55,2%	11	36,7%	0,051
	изследвал се е някога	1011	69,3%	37	64,9%	13	44,8%	19	63,3%	
Кой метод би избрал за тестване за ХИВ?	Безплатен тест вкъщи	902	61,9%	35	61,4%	20	69,0%	10	33,3%	0,141*
	Платен тест вкъщи (ако няма безплатен)	145	9,9%	4	7,0%	3	10,3%	6	20,0%	
	Здравен център	355	24,3%	15	26,3%	4	13,8%	12	40,0%	
	Мобилна лаборатория	56	3,8%	3	5,3%	2	6,9%	2	6,7%	
Кога последно си се тествал за сексуално предавани инфекции (освен ХИВ)?	Последния месец	53	3,6%	4	7,0%	1	3,4%	6	20,0%	<0,001*
	Последните 3 месеца	128	8,8%	5	8,8%	1	3,4%	2	6,7%	
	Последните 6 месеца	191	13,1%	2	3,5%	2	6,9%	1	3,3%	
	Последната година	225	15,4%	7	12,3%	2	6,9%	3	10,0%	
	Преди повече от година	387	26,5%	13	22,8%	3	10,3%	7	23,3%	
	Никога	474	32,5%	26	45,6%	20	69,0%	11	36,7%	
Изследване за СПИ	не се е изследвал никога	474	32,5%	26	45,6%	20	69,0%	11	36,7%	<0,001
	изследвал се е някога	984	67,5%	31	54,4%	9	31,0%	19	63,3%	
Кога последно си се тествал за хепатит?	Последния месец	49	3,4%	3	5,3%	1	3,4%	5	16,7%	0,002*
	Последните 3 месеца	121	8,3%	3	5,3%	0	0,0%	4	13,3%	
	Последните 6 месеца	178	12,2%	2	3,5%	3	10,3%	1	3,3%	
	Последната година	177	12,1%	8	14,0%	2	6,9%	1	3,3%	
	Преди повече от година	394	27,0%	14	24,6%	4	13,8%	8	26,7%	
	Никога	539	37,0%	27	47,4%	19	65,5%	11	36,7%	
Изследване за хепатит	не се е изследвал никога	539	37,0%	27	47,4%	19	65,5%	11	36,7%	0,007
	изследвал се е някога	919	63,0%	30	52,6%	10	34,5%	19	63,3%	
Как научи за тази кампания?	Facebook	262	18,0%	7	12,3%	7	24,1%	8	26,7%	0,301*
	Grindr	851	58,4%	31	54,4%	15	51,7%	13	43,3%	
	Instagram	200	13,7%	11	19,3%	3	10,3%	4	13,3%	
	Single Step website	62	4,3%	4	7,0%	1	3,4%	2	6,7%	
	Друго	36	2,5%	1	1,8%	2	6,9%	3	10,0%	
	Приятел/познат/ партньор	47	3,2%	3	5,3%	1	3,4%	0	0,0%	

Възраст	р<0,003		
Българска	N	Брой	1458
		Липсва	0
	Медиана	29,00	29,00
	Минимална	16	16
	Максимална	62	62
Турска	N	Брой	57
		Липсва	0
	Медиана	25,00	20,00
	Минимална	16	16
	Максимална	47	41
Ромска	N	Брой	29
		Липсва	0
	Медиана	23,00	20,00
	Минимална	17	16
	Максимална	37	41
Друга	N	Брой	30
		Липсва	0
	Медиана	28,50	20,00
	Минимална	17	16
	Максимална	52	41

		Етническа принадлежност							
		Българска		Турска		Ромска		Друга	
		п	%	п	%	п	%	п	%
Населено място	София (столица)	687	47,1%	11	19,3%	12	41,4%	9	30,0%
	Областен град с КАБКИС	467	32,0%	16	28,1%	7	24,1%	10	33,3%
	Областен без КАБКИС	83	5,7%	8	14,0%	5	17,2%	3	10,0%
	друго малко населено място без КАБКИС	221	15,2%	22	38,6%	5	17,2%	8	26,7%

не/ рядко използва презерватив	често/ винаги използва резерватив	Използваш ли кондом при секс?								p	Използваш ли кондом при секс?				
		Не		Рядко		Често		Винаги			p	не/рядко		често/винаги	
		п	%	п	%	п	%	п	%			п	%	п	%
Използваш ли дрога?	Не	95	78,5%	273	82,7%	593	86,1%	397	91,5%	<0,001	368	81,6%	990	88,2%	0,001
	Да, рядко	16	13,2%	46	13,9%	88	12,8%	30	6,9%		62	13,7%	118	10,5%	
	Да, често	10	8,3%	11	3,3%	8	1,2%	7	1,6%		21	4,7%	15	1,3%	
Използваш ли дрога?	Не	95	78,5%	273	82,7%	593	86,1%	397	91,5%	<0,001	368	81,6%	990	88,2%	<0,001
	Да, рядко или често	26	21,5%	57	17,3%	96	13,9%	37	8,5%		83	18,4%	133	11,8%	
Кога за последно си си правил тест за ХИВ?	Последния месец	1	0,8%	10	3,0%	38	5,5%	29	6,7%	<0,001	11	2,4%	67	6,0%	<0,001
	Последните 3 месеца	9	7,4%	14	4,2%	75	10,9%	39	9,0%		23	5,1%	114	10,2%	
	Последните 6 месеца	10	8,3%	34	10,3%	96	13,9%	77	17,7%		44	9,8%	173	15,4%	
	Последната година	6	5,0%	40	12,1%	123	17,9%	60	13,8%		46	10,2%	183	16,3%	
	Преди повече от година	30	24,8%	101	30,6%	173	25,1%	115	26,5%		131	29,0%	288	25,6%	
	Никога	65	53,7%	131	39,7%	184	26,7%	114	26,3%		196	43,5%	298	26,5%	
Изследване за ХИВ	не се е изследвал никога	65	53,7%	131	39,7%	184	26,7%	114	26,3%		196	43,5%	298	26,5%	<0,001
	изследвал се е никога	56	46,3%	199	60,3%	505	73,3%	320	73,7%		255	56,5%	825	73,5%	
Кога за последно си си правил тест за ХИВ?	Никога	65	53,7%	131	39,7%	184	26,7%	114	26,3%	<0,001	196	43,5%	298	26,5%	<0,001
	Последните 12 месеца	26	21,5%	98	29,7%	332	48,2%	205	47,2%		124	27,5%	537	47,8%	
	Преди повече от 12 месеца	30	24,8%	101	30,6%	173	25,1%	115	26,5%		131	29,0%	288	25,6%	
Кога последно си се тествал за сексуално предавани инфекции (освен ХИВ)?	Последния месец	2	1,7%	7	2,1%	37	5,4%	18	4,1%	<0,001	9	2,0%	55	4,9%	<0,001
	Последните 3 месеца	5	4,1%	17	5,2%	69	10,0%	45	10,4%		22	4,9%	114	10,2%	
	Последните 6 месеца	12	9,9%	28	8,5%	89	12,9%	67	15,4%		40	8,9%	156	13,9%	
	Последната година	8	6,6%	40	12,1%	121	17,6%	68	15,7%		48	10,6%	189	16,8%	
	Преди повече от година	28	23,1%	95	28,8%	180	26,1%	107	24,7%		123	27,3%	287	25,6%	
	Никога	66	54,5%	143	43,3%	193	28,0%	129	29,7%		209	46,3%	322	28,7%	
Кога последно си се тествал за хепатит?	Последния месец	1	0,8%	6	1,8%	28	4,1%	23	5,3%	<0,001	7	1,6%	51	4,5%	<0,001
	Последните 3 месеца	8	6,6%	10	3,0%	71	10,3%	39	9,0%		18	4,0%	110	9,8%	
	Последните 6 месеца	11	9,1%	29	8,8%	78	11,3%	66	15,2%		40	8,9%	144	12,8%	
	Последната година	9	7,4%	33	10,0%	98	14,2%	48	11,1%		42	9,3%	146	13,0%	
	Преди повече от година	25	20,7%	106	32,1%	178	25,8%	111	25,6%		131	29,0%	289	25,7%	
	Никога	67	55,4%	146	44,2%	236	34,3%	147	33,9%		213	47,2%	383	34,1%	

ХИВ статус	Отрицателен	36	29,8%	109	33,0%	339	49,2%	257	59,2%	<0,001	145	32,2%	596	53,1%	<0,001
	Не знам	85	70,2%	221	67,0%	350	50,8%	177	40,8%		306	67,8%	527	46,9%	
Изследване за СПИ	не се е изследвал никога	66	54,5%	143	43,3%	193	28,0%	129	29,7%	<0,001	209	46,3%	322	28,7%	<0,001
	изследвал се е някога	55	45,5%	187	56,7%	496	72,0%	305	70,3%		242	53,7%	801	71,3%	
Изследване за хепатит	не се е изследвал никога	67	55,4%	146	44,2%	236	34,3%	147	33,9%	<0,001	213	47,2%	383	34,1%	<0,001
	изследвал се е някога	54	44,6%	184	55,8%	453	65,7%	287	66,1%		238	52,8%	740	65,9%	

		Етническа принадлежност								p
		Българска		Турска		Ромска		Друга		
		n	%	n	%	n	%	n	%	
Използваш ли кондом при секс?	Не	105	7,2%	5	8,8%	7	24,1%	4	13,3%	<0,001*
	Рядко	292	20,0%	19	33,3%	14	48,3%	5	16,7%	
	Често	652	44,7%	23	40,4%	3	10,3%	11	36,7%	
	Винаги	409	28,1%	10	17,5%	5	17,2%	10	33,3%	
Използваш ли кондом при секс?	не/рядко	397	27,2%	24	42,1%	21	72,4%	9	30,0%	<0,001
	често/винаги	1061	72,8%	33	57,9%	8	27,6%	21	70,0%	
Използваш ли кондом при секс?	не/рядко/често	1049	71,9%	47	82,5%	24	82,8%	20	66,7%	0,166
	винаги	409	28,1%	10	17,5%	5	17,2%	10	33,3%	
Използваш ли дрога?	Не	1261	86,5%	50	87,7%	23	79,3%	24	80,0%	0,093*
	Да, рядко	165	11,3%	7	12,3%	3	10,3%	5	16,7%	
	Да, често	32	2,2%	0	0,0%	3	10,3%	1	3,3%	
Използваш ли дрога?	Не	1261	86,5%	50	87,7%	23	79,3%	24	80,0%	0,504*
	Да, рядко или често	197	13,5%	7	12,3%	6	20,7%	6	20,0%	
Кога за последно си си правил тест за ХИВ?	Последния месец	65	4,5%	5	8,8%	1	3,4%	7	23,3%	<0,001*
	Последните 3 месеца	129	8,8%	4	7,0%	1	3,4%	3	10,0%	
	Последните 6 месеца	212	14,5%	3	5,3%	1	3,4%	1	3,3%	
	Последната година	219	15,0%	5	8,8%	4	13,8%	1	3,3%	
	Преди повече от година	386	26,5%	20	35,1%	6	20,7%	7	23,3%	
	Никога	447	30,7%	20	35,1%	16	55,2%	11	36,7%	
Изследване за ХИВ	не се е изследвал никога	447	30,7%	20	35,1%	16	55,2%	11	36,7%	0,033
	изследвал се е някога	1011	69,3%	37	64,9%	13	44,8%	19	63,3%	
Кога за последно си си правил тест за ХИВ?	Никога	447	30,7%	20	35,1%	16	55,2%	11	36,7%	0,051
	Последните 12 месеца	625	42,9%	17	29,8%	7	24,1%	12	40,0%	
	Преди повече от 12 месеца	386	26,5%	20	35,1%	6	20,7%	7	23,3%	

Кога последно си се тествал за сексуално предавани инфекции (освен ХИВ)?	Последния месец	53	3,6%	4	7,0%	1	3,4%	6	20,0%	<0,001*
	Последните 3 месеца	128	8,8%	5	8,8%	1	3,4%	2	6,7%	
	Последните 6 месеца	191	13,1%	2	3,5%	2	6,9%	1	3,3%	
	Последната година	225	15,4%	7	12,3%	2	6,9%	3	10,0%	
	Преди повече от година	387	26,5%	13	22,8%	3	10,3%	7	23,3%	
	Никога	474	32,5%	26	45,6%	20	69,0%	11	36,7%	
Кога последно си се тествал за хепатит?	Последния месец	49	3,4%	3	5,3%	1	3,4%	5	16,7%	0,002*
	Последните 3 месеца	121	8,3%	3	5,3%	0	0,0%	4	13,3%	
	Последните 6 месеца	178	12,2%	2	3,5%	3	10,3%	1	3,3%	
	Последната година	177	12,1%	8	14,0%	2	6,9%	1	3,3%	
	Преди повече от година	394	27,0%	14	24,6%	4	13,8%	8	26,7%	
	Никога	539	37,0%	27	47,4%	19	65,5%	11	36,7%	
ХИВ статус	Отрицателен	697	47,8%	24	42,1%	5	17,2%	15	50,0%	0,01
	Не знам	761	52,2%	33	57,9%	24	82,8%	15	50,0%	
Изследване за СПИ	не се е изследвал никога	474	32,5%	26	45,6%	20	69,0%	11	36,7%	<0,001
	изследвал се е някога	984	67,5%	31	54,4%	9	31,0%	19	63,3%	
Изследване за хепатит	не се е изследвал никога	539	37,0%	27	47,4%	19	65,5%	11	36,7%	0,007
	изследвал се е някога	919	63,0%	30	52,6%	10	34,5%	19	63,3%	

		п	%
Направи ли теста?	Да	332	100,0%
Какъв беше резултатът?	Отрицателен	315	91,6%
	Невалиден	17	4,9%
	Положителен	12	3,5%
Как оценяваш целия процес от поръчка до тестване?	Много лесен	279	84,0%
	Лесен	46	13,9%
	Неутрален	5	1,5%
	Труден	1	0,3%
	Много труден	1	0,3%
Как оценяваш целия процес от поръчка до тестване?	Много лесен/лесен	325	97,9%
	Неутрален	5	1,5%
	Много труден/Труден	2	0,6%
Как оценяваш целия процес от поръчка до тестване?	Много лесен/Лесен	325	97,9%
	Неутрален/Много труден/Труден	7	2,1%

	Как оценяваш целия процес от поръчка до тестване?				p	
	Много лесен/лесен		Неутрален/Много труден/ труден			
	n	%	n	%		
Какъв беше резултатът?	Отрицателен	311	95,7%	4	57,1%	0,003
	Невалиден	14	4,3%	3	42,9%	

	Какъв беше резултатът?			Общо
	Много лесен/лесен		Неутрален/Много труден/ труден	
	Отрицателен	Невалиден		
Как оценяваш целия процес от поръчка до тестване?	Много лесен	269	10	279
	Лесен	42	4	46
	Неутрален	3	2	5
	Труден	1	0	1
	Много труден	0	1	1
Общо		315	17	332

	Какъв беше резултатът?		Общо	
	Отрицателен	Невалиден		
Как оценяваш целия процес от поръчка до тестване?	Много лесен/Лесен	311	14	325
	Неутрален/Много труден/Труден	4	3	7
Общо		315	17	332

SINGLE
STEP